

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра товарознавства, управління безпечністю та якістю

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«Експертиза якості та організація ланцюгів постачання газованих
безалкогольних напоїв»**

Студентки 2 курсу, 7м групи,
спеціальності 076

«Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність»
спеціалізації «Товарознавство
та комерційна логістика»

*підпис
студента*

Гірко Данііл
Сергійович

Науковий керівник
док-р. техн. наук,
професор

*підпис
керівника*

Притульська Наталія
Володимирівна

Науковий консультант,
канд.екон наук,
доцент

*підпис
консультанта*

Харсун Людмила
Григорівна

Гарант освітньої програми
док-р. техн. наук,
професор

*підпис
керівника*

Сидоренко Олена
Володимирівна

Київ 2020

Завдання

АНОТАЦІЯ
**«Експертиза якості та організація ланцюгів постачання газованих
безалкогольних напоїв»»**

Гірко Д.С.

Випускна кваліфікаційна робота є науково-практичним дослідженням з питань «Експертизи якості та організації ланцюгів постачання газованих безалкогольних напоїв» в діяльності суб'єкта господарювання. У випускній кваліфікаційній роботі було проведено дослідження на прикладі ТОВ «Фора». Метою випускної кваліфікаційної роботи виступає проведення експертизи якості та дослідження організації ланцюгів постачання безалкогольних газованих напоїв ТОВ «Фора» враховуючи ситуацію на вітчизняному ринку щодо забезпечення їх якості і формування впливу на логістичну діяльність підприємства обраної продукції. Досліджено сучасні проблеми формування ланцюгів постачання газованих безалкогольних напоїв в діяльності суб'єкта господарювання та запропоновано напрями їх вдосконалення завдяки обґрунтуванню теоретичних і методологічних положень, а також розробки практичних рекомендацій. Сформовано алгоритм оцінки якості безалкогольних газованих напоїв на підприємстві ТОВ «Фора», що зможе забезпечити належний контроль якості продукції.

Ключові слова: *логістика, підприємство, суб'єкт господарювання, ланцюг постачання, якість, моделювання ланцюгів постачання, експертиза.*

ANNOTATION
**«Quality examination and organization of supply chains for carbonated soft
drinks»**

Girko D.S.

The final qualifying work is a scientific and practical study on «Examination of the quality and organization of supply chains of carbonated soft drinks» in the activities of the business entity. In the final qualifying work, a study was conducted on the example of LLC «Fora». The purpose of the final qualification work is to conduct a quality examination and study the organization of supply chains of carbonated soft drinks LLC «Fora» taking into account the situation on the domestic market to ensure their quality and the formation of impact on the logistics activities of selected products. The modern problems of formation of supply chains of carbonated soft drinks in the activity of the business entity are investigated and the directions of their improvement thanks to substantiation of theoretical and methodological provisions, and also development of practical recommendations are offered. The algorithm of an estimation of quality of soft drinks at «Fora» LLC is formed. proper product quality control.

Keywords: *logistics, enterprise, business entity, supply chain, quality, supply chain modeling, expertise.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. Теоретико–методологічні засади експертизи якості та організації ланцюгів постачання безалкогольних напоїв.....	12
1.1. Аналіз законодавчо–нормативної бази безпечності та якості безалкогольних напоїв в Україні та ЄС та особливості проведення їх експертизи.....	12
1.2. Теоретико–методологічні підходи до організації ланцюгів постачання безалкогольних напоїв.....	19
РОЗДІЛ 2. Експертиза якості безалкогольних напоїв.....	26
2.1 Організація, об’єкт та методи досліджень.....	26
2.2 Результати експертизи якості безалкогольних напоїв.....	33
РОЗДІЛ 3. Особливості ланцюгів постачання газованих напоїв на підприємстві ТОВ «Фора» та перспективи їх розвитку.....	37
3.1 Оцінювання системи функціонування ланцюгів постачання газованих напоїв на підприємстві ТОВ «Фора»	37
3.2 Напрями удосконалення ланцюгів постачання на підприємстві ТОВ «Фора»	46
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57
ДОДАТКИ.....	62

ВСТУП

Актуальність випускної кваліфікаційної роботи. Сучасне становище функціонування та розвитку вітчизняної економіки, є одним із найголовніших факторів у пізнанні та впровадженні логістичного обслуговування, яке надає можливість підприємству займати та стримувати належну позицію, на міжнародному, та вітчизняному ринку. Займаючи певну частку на ринку, можна говорити про результат, а саме про прибутковість підприємства. Не секрет, що головним результатом будь-якої діяльності підприємства є високий показник прибутковості, при можливих низьких рівнях затрат.

В наш час ринок безалкогольних газованих напоїв динамічно розвивається. При цьому постійно розширюється асортимент за рахунок напоїв, які виготовляються із концентратів і настоїв, також використовують пряно – ароматичну сировину, якій притаманні не лише належні смакові властивості, але й є корисними для споживача. Наразі споживання газованої води стабільно збільшується, проте зазначимо, що за останні роки темпи зростання їх продажу відстають від показників в інших категоріях напоїв.

Хоч і збільшуються обсяги продажу газованих напоїв, статистичні дані свідчать, що у структурі продажу безалкогольних напоїв в цілому їх частка зменшується. Зазначимо, що це може бути обумовлено трендом ведення здорового способу життя серед споживачів, при цьому вони відмовляються від газованої води, що містить значну кількість цукру, різноманітні харчові добавки і ароматизатори. Зазначимо, що стабільним попитом користується сегмент вітамінних напоїв.

Проте при виникненні нових безалкогольних газованих напоїв з'явилась тенденція до появи нових фальсифікованих продуктів, що несуть небезпеку і загрозу здоров'ю українським споживачам. Дана проблематика обумовлена ситуацією коли продаються імпортні напої, які не відповідають вимогам нормативної документації, уникаючи при цьому проведення стандартизації. Дана діяльність завдає збитки державі щорічно, тому дане

явище необхідно ліквідувати і впроваджувати належний інструментарій, щодо контролю якості. Тому, актуальним постає дослідження ринку безалкогольних напоїв в Україні і аналіз проведення експертизи, щодо їх якості на ринку України.

Вирішенню теоретичних та практичних проблем логістики та аналізу ланцюгів постачання багато робіт вітчизняних та зарубіжних учених. У наукових працях таких українських та зарубіжних економістів, як Дж. Сток і Д. Ламберт, Л.Б. Міротін, И.Е. Таштаєв, А.Г. Касенов, А.М. Гаджинський, В.І. Сергєєв, Н.І. Чухрай, М.Ю. Григорак, М.А. Окландер, С.Я. Войтович [1–11] та ін., висвітлено теоретичні основи логістичної діяльності, а також засади логістичного управління ланцюгами постачань.

Проблематиці і тенденціям розвитку ринку безалкогольної продукції було присвячено багато наукових напрацювань вчених. Головні аспекти становища ринку безалкогольних напоїв, висвітлені у напрацюваннях зарубіжних і вітчизняних науковців, таких як: Н. В. Редько, А. О. Заїнчковський, І. О. Шаповалова, А. М. Кушніренко, Н. М. Обіюх, В. А. Голян, С. В. Фертюк, Я. В. Запорізька, М. Я. Гавриляк, Т. Квишко, О. А. Круглова, М. Б. Цопа. Наведені праці містять ґрунтовні дослідження та ринку безалкогольних газованих напоїв.

Метою випускної кваліфікаційної роботи виступає експертиза якості та організація ланцюгів постачання безалкогольних напоїв.

Щоб досягти зазначеної мети, було визначено такі завдання:

- проаналізувати законодавчо–нормативну базу безпечності та якості безалкогольних напоїв в Україні та ЄС та особливості проведення їх експертизи;
- розглянути теоретико–методологічні підходи до організації ланцюгів постачання безалкогольних напоїв;
- розглянути організацію, об’єкт та методи досліджень;
- відобразити результати експертизи якості безалкогольних напоїв;

- провести оцінювання системи функціонування ланцюгів постачання газованих напоїв на підприємстві ТОВ «Фора»;
- надати напрями удосконалення ланцюгів постачання на підприємстві ТОВ «Фора».

Предметом дослідження є проведення експертизи якості безалкогольних газованих напоїв, а також ланцюги їх постачання на підприємстві ТОВ «Фора».

Об'єктом дослідження є логістична діяльність підприємства ТОВ «Фора», а також безалкогольні газовані напої, що реалізуються на підприємстві.

Методами дослідження було використано метод порівняння, метод спостереження, бібліографічний метод, статистичний метод, аналітичний метод, баловий метод.

Інформаційною базою випускної кваліфікаційної роботи стали напрацювання вітчизняних і зарубіжних науковців у сфері логістики; матеріали їх дослідницьких, та аналітичних конференцій. У проведенні даного дослідження було використано метод порівняння, метод спостереження, метод комплексної оцінки рівня конкуренції, бібліографічний метод, статистичний метод, аналітичний метод.

Практичне значення роботи. Результати, що були отримані у процесі дослідження, і практичні рекомендації щодо логістичного обслуговування підприємства і формування якості газованих безалкогольних напоїв можуть бути використані у повсякденній діяльності апарату управління ТОВ «Фора».

Апробація результатів роботи. Результати дослідження обговорені на III міжнародній студентській науково-практичній Інтернет-конференції «Підприємництво, торгівля, маркетинг, стратегії, технології та інновації», яка відбулася 27.05.2020 в Київському національному торговельно-економічному університеті.

Публікації за темою дослідження: Результати дослідження відображені в збірнику «Інновації в підприємстві і торгівлі:

зб.наук.ст.студ. – Київ : Київ.нац.торг. – екон.ун-т,2020, на тему: «Аналіз ринку безалкогольних газованих напоїв та експертиза їх якості».

Загальна характеристика та структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 45 сторінок друкованого тексту. У роботі розміщено таблиць, рисунків, джерел літератури і 8 додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО–МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕКСПЕРТИЗИ ЯКОСТІ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ БЕЗАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ

1.1. Аналіз законодавчо–нормативної бази безпечності та якості безалкогольних напоїв в Україні та ЄС та особливості проведення їх експертизи

Безалкогольні напої – це велика група смакових товарів, яка об'єднує напої різноманітної природи, складу, органолептичних властивостей і технології одержання, які об'єднують за призначенням – вгамовувати спрагу і мати освіжаючу дію. Згідно результатів численних досліджень у галузі фізіології харчування, найбільш раціональною їх формою є споживання населення [12].

Слід зазначити, що до газованих безалкогольних напоїв відносять газовану воду із додаванням різноманітних сиропів, що проходять через сатураторну мереж. Основу газованих напоїв становить газувана питна вода.

Особливістю газованих напоїв є штучне насичення вуглекислотою притримуючись концентрації 0,3 – 0,6%. Вуглекислота надає напою свіжість і дію консерванта, що зберігає якість напоїв впродовж певних термінів. Смакові властивості таких газованих напоїв найкраще себе проявляють, при охолодженні до температури 10 – 12 градусів за Цельсієм. Біологічну цінність газованих напоїв підвищують шляхом вітамінізації [13].

Надамо визначення поняття газувана вода – це питна вода, що насичується вуглекислотою, при оптимальному вмісті 0,4 % від маси [14].

Зазначимо, що газувані безалкогольні напої в пляшках поділяють на 5 головних груп, що включають в себе наступні види: на натуральній сировині, на синтетичних ароматизаторах, напої що тонізують, вітамінізовані безалкогольні напої і напої для діабетиків [15].

Тепер пропонуємо розглянути законодавчу базу теми дослідження до якої належать:

Закон України «Про якість та безпеку харчових продуктів»[16] регулює взаємовідносини між органами виконавчої влади, між виробниками, або постачальниками, також між продавцями і споживачами харчових продуктів, визначаючи при цьому правовий порядок у забезпеченні безпечності і якості харчових продуктів, що виробляються, знаходяться в обігу або ж імпортуються, чи експортуються.

Основна роль державної політики у забезпеченні безпечності і якості безалкогольних продуктів для належного життя і здоров'я населення полягає у наступному:

- формує забезпечення внутрішніх потреб держави в продуктах широкого асортименту, також нарощуючи при цьому експорт;
- забезпечує проведення моніторингу ринку безалкогольної продукції.

Зазначимо, що важливу роль у дотриманні належної якості безалкогольної продукції відіграє дотримання норм і вимог, щодо встановленої нормативної документації, тому що вона представляє собою один із діючих засобів регулювання імпорту, що широко використовують на вітчизняному ринку, для припинення і зменшення імпорту неякісних або наприклад шкідливих товарів. При цьому основною метою дотримання вимог якості і безпечності безалкогольних газованих напоїв в Україні є захист інтересів споживачів, що імпортується. Тому будь – яка продукція що ввозиться, повинна відповідати встановленим нормам, стандартам і вимогам чинного законодавства.

Аналізуючи нормативно – законодавчу базу України та ЄС зазначимо, що з подання організації з харчування і сільського господарства при ООН і Всесвітньої організації охорони здоров'я, щодо захисту здоров'я споживачів, було створено Codex Alimentarius,

Codex Alimentarius полягає у розумінні того, що він є одним із провідних стандартів безпечності харчової продукції і включає в себе вітамінні і мінеральні добавки. Даний стандарт визнається Світовою організацією торгівлі в ролі еталону, за допомогою якого проводять

вирішення різноманітних спорів, що стосуються безпеки харчових продуктів і власне захисту споживачів. Зазначимо, що значним міжнародним форумом з якості і безпечності харчових продуктів також є CIES.

Учасниками даного форуму є більше як 200 торговельних підприємств і майже 200 підприємств – постачальників, що являють собою майже увесь світ [17].

Зазначимо, що CIES – це діловий форум, що формує стратегічні напрямки у розвитку харчової промисловості. Цілями даного форуму безпосередньо є: посилення довіри споживача до харчової продукції; формування і впровадження міжнародної системи ранньої попередження; реалізації всесвітньої програми, щодо порівняння стандартів безпеки продуктів харчової промисловості і ринку безалкогольних напоїв в цілому [17].

На сьогодні визнані такі стандарти: «BRC Technical Standard»; «Dutch HACCP Standard» (голландський стандарт HACCP); «International Standard for Auditing Food Suppliers» (міжнародний стандарт аудиту постачальників харчових продуктів); міжнародний стандарт на харчові продукти (IFS); «SQF 2000 Standard» (стандарт безпечності і якості харчових продуктів).

Тепер розглянемо найвідоміші стандарти галузі харчової продукції у табл.1.1.

Таблиця 1.1

Огляд міжнародних стандартів якості і безпечності харчової продукції і продовольства

Назва стандарту	Орієнтація вимог	Глибина застосування	Широта застосування
BRC Food	Стандарт на продукт	Виробництво, переробка харчових продуктів (горизонтальний)	Міжнародне застосування (центр – Об'єднане королівство)

Назва стандарту	Орієнтація вимог	Глибина застосування	Широта застосування
BRC IoP	Стандарт на продукт	Виробництво переробка упаковки (вертикальний)	Міжнародне застосування (центр – Об'єднане королівство)
Dutch HACCP	Стандарт на продукт	Виробництво, переробка харчових продуктів (горизонтальний)	Міжнародне застосування (центр – Нідерланди)
EFSIS Food	Стандарт на продукт	Виробництво, переробка харчових продуктів (горизонтальний)	Міжнародне застосування (центр – Об'єднане королівство)
EUREPGAP	Стандарт на продукт	Сільськогосподарське виробництво харчових продуктів (горизонтальний)	Міжнародне застосування
IFS	Стандарт на продукт	Виробництво переробка харчових продуктів (горизонтальний)	Міжнародне застосування (центри – Німеччина, Франція)
ISO 9000:2000	Стандарт на систему	Виробництво переробка всіх товарів (вертикальний)	Міжнародне застосування
ISO 22000	Стандарт на систему	Виробництво, переробка, відправка і продаж харчових продуктів (вертикальний)	Міжнародне застосування

Джерело: складено автором на основі аналізу[18-25]

International Food Standard (IFS), версія 4 – це стандарт метою якого є створення єдиної основи оцінювання для всіх виробників власних марок, уніфікація формулювань і проведення аудиту, взаємне визнання проведеного аудиту і висока прозорість всередині всього ланцюга постачання. IFS визначає також змістовні вимоги, хід і оцінку аудиту, а також специфіку вимог до організацій, що проводять сертифікацію.

При тому варто зазначити, що IFS визначає головні окремі критерії на підставі різних рівнів, наприклад:

«Основний рівень» може описувати наймінімальніші вимоги до виробників; «Вищий рівень» може описувати високі положення і стандарти для виробників; «Рекомендації» для всіх підприємств, які проходять аудит і ті що бажають спеціалізуватись у певній галузі як належне підприємство для «належного наслідування». IFS розподіляється на декілька підрозділів, до яких належать: вимоги у системі управління якістю; відповідальність керівного персоналу; управління ресурсами; процес виробництва;

У розділі «Вимоги до системи управління якістю» зазначаються певні вимоги, щодо системи НАССР, колективу НАССР, а також наявного аналізу НАССР.

Зазначимо, що у Європейському Союзі на мінеральну воду діє нормативно – технічна документація, яку зобразимо у табл.1.2.

Таблиця 1.2

Нормативна документація на мінеральну воду в ЄС

Документ	Повна назва
Директива 2009/54/ЄС	Директива по експлуатації і торгівлі природних мінеральних вод
Директива 19/2004 /ЄС	Директива про пластиковий матеріал і виробу, які призначені для контакту з харчовими продуктами
Директива 13/2000/ЄС	Директива, що стосується маркування, презентації та реклами продуктів харчування
CODEX STAN 108– 1981 (останні зміни внесені 2011 року)	Стандарт Кодекса для природних мінеральних вод

Джерело: складено автором на основі [26-29]

У Додатку А зобразимо міжнародний стандарт на продукти харчування – International Food Standard (IFS).

Тепер розглянемо технічний стандарт Британського консорціуму роздрібних продажів (BRC) який був розроблений у 1998 році. На відміну від Міжнародного стандарту на харчову продукцію BRC Global Standard Food (версія 4) містить лише один рівень, він стосується вимоги Вищого рівня.

BRC Global Standard – Food поділяється на такі розділи: «Система НАССР»; «Система управління якістю»; «Стандарти для території підприємства»; «Контроль продукту»; «Контроль методів»; «Персонал» [18].

Ще один стандарт – це стандарт Європейські інспекційні послуги з безпечності продуктів харчування (EFSIS) «Протокол для постачальників харчових продуктів». Поряд із сертифікацією згідно із стандартом EFSIS проводиться також сертифікація згідно з ISO 9001:2000 та відповідно до спеціальних програм забезпечення якості у різних галузях (наприклад, знак контролю якості й безпеки). Стандарт EFSIS був розроблений 1992 року у Великобританії як перший уніфікований стандарт аудиту виробників. Стандарт EFSIS зі своїми критеріями й системою оцінювання став основою для розробки Технічного стандарту BRC для виробників власних марок [30–33].

Тепер розглянемо нормативну базу EUREPGAP, що складається з комплексу нормативної документації, що підходить для акредитації згідно міжнародно визнаними критеріями сертифікації. У розробці даних документів взяли участь представники більшості галузей і країн [21].

Також концепцію стандартів і концепцію контролю, затверджує технічна рада і керівний орган, що існує для певних сфер продукції.

Зазначимо, що міжнародна організація стандартизації розробила ISO 22000, для того щоб реагувати належним чином на зростаючі вимоги до проведення сертифікації в ланцюгах харчових продуктів. Даний стандарт створили для всього ланцюга обробки харчової продукції, зокрема і безалкогольних напоїв.

Перевагами ISO 22000 є присутність чинника, а саме він може замінити всі стандарти що існують на сьогоднішній день, також він охоплює ланцюг від виробника до споживача, не тільки як його частини, охоплює також суміжні галузі, як виробники переробної техніки, зберігання і збуту, що збільшує прозорість у всьому ланцюгу; основи концепції НАССР.

Недоліками ISO 22000 є те, що він був створений не торгівлею і не приймається як засіб створення довіри у ланцюгу постачання, також він не має належного протоколу сертифікації, тому не забезпечується належна універсальність і прозорість для проведення аудиту, також зазначимо що при цьому збільшуються витрати [25].

Зазначимо, що напої безалкогольні в Україні повинні бути виготовлені відповідно вимог ДСТУ 4069-2002 «Напої безалкогольні. Загальні технічні умови» за рецептурами і технологічними інструкціями з дотриманням санітарних норм і правил, затвердженими в установленому порядку.

Нормативне забезпечення обігу безалкогольних газованих напоїв на ринку України, характеризується наступною нормативною документацією:

1.ДСанПіН 4.4.4-152–2008 Державні санітарні норми і правила для підприємств, що виробляють солод, пиво та безалкогольні напої – поширюється на продукцію безалкогольної промисловості (рідкі безалкогольні напої, сиропи, концентрати та екстракти, колер тощо (далі — продукція)) та встановлює методи визначання органолептичних показників продукції (зовнішній вигляд, прозорість, колір (забарвлення), смак, аромат; для концентрату та екстракту, колеру — розчинність у воді та сторонні домішки), об'єму продукції, зовнішнього оформлення пляшки, пакету та банки з продукцією, герметичність закупорювання [34].

2.ДСанПіН 2.2.4-171–2010 Державні санітарні норми та правила «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною – встановлюють вимоги до безпечності та якості питної води, призначеної для споживання людиною, а також правила виробничого контролю та державного санітарно-епідеміологічного нагляду у сфері питного водопостачання населення [35].

3.ДСТУ 4855:2007 Продукція безалкогольної промисловості. Методи визначення сухих речовин – поширюється на продукцію безалкогольної промисловості (рідкі безалкогольні напої, концентрати безалкогольних

напоїв у спожитковій тарі, сиропи, концентрати квасного сусла, концентрати та екстракти квасів, колер тощо) і встановлює методи визначання сухих речовин [36].

4.ДСТУ 4856:2007 Продукція безалкогольної промисловості. Правила приймання та методи відбирання проб – поширюється на продукцію безалкогольної промисловості (рідкі безалкогольні напої, концентрати безалкогольних напоїв у спожитковій тарі, сиропи, концентрати квасного сусла, концентрати та екстракти квасів, колер тощо) і встановлює правила приймання та методи відбирання проб [37].

5.ДСТУ 7099:2009 Продукція безалкогольної промисловості. Методи визначання органолептичних показників та об'єму продукції – поширюється на продукцію безалкогольної промисловості (рідкі безалкогольні напої, сиропи, концентрати та екстракти квасів, колер тощо; далі за текстом — продукт) і встановлює методи визначання органолептичних показників якості (зовнішній вигляд, прозорість, колір, аромат і смак; для концентрату квасного сусла, концентратів і екстрактів квасу, колеру — розчинність у воді та сторонні домішки) і об'єму продукції [38].

6.ДСТУ 7100:2009 Продукція безалкогольної промисловості. Метод визначання стійкості – забезпечує визначення визначання стійкості безалкогольної продукції [39].

Підсумовуючи даний пункт, зазначимо, що кожному стандарту притаманні свої вимоги і критерії, щодо оцінки якості. Важливим аспектом є те, що українським виробникам варто знайомитись з вимогами даних стандартів, так як вони відразу можуть оцінити за показниками якості товар конкурентів на міжнародній арені. А найголовніше, побачити обов'язкові вимоги, щодо сертифікації підприємства.

1.2. Теоретико–методологічні підходи до організації ланцюгів поставок безалкогольних напоїв

Аналіз теоретичних підходів, щодо визначення поняття «ланцюг поставок» дозволяє виявляти головні аспекти, на яких можна концентрувати увагу. Так, К. Рутковські, М. Кристофер, Д. Уотерс, Р. Хендфілд, Д. Іванов, В. Дибська, Т.В. Наконечна, А.Н. Родников вважають, що ланцюг поставок – це передусім сукупність певних організацій, бізнес–єдиниць, які впорядковані за потоками та процесами, підкреслюючи просторовий вимір ланцюга поставок [41 с. 40]. Головні особливості формування сучасних глобальних ланцюгів поставок відобразимо у табл.1.3.

Таблиця 1.3

Особливості формування сучасних глобальних ланцюгів поставок

№ з/п	Особливість ЛП	Вплив УЛП на підприємства – ланки логістичного ланцюга
1	2	3
1	Використання інсорсингу	Припускає об'єднання споріднених видів і розподіл функцій виробничої діяльності в рамках однієї організації. Такого роду інтеграція характерна для підприємств паливно–енергетичного, будівельного, агропромислового комплексу. Суб'єкти господарювання прагнуть застрахувати себе від несприятливої ринкової ситуації.
2	Інтерналізація ланцюгів поставок	Перевагами формування ланцюгів поставок на основі інтерналізації є: підвищення контролю над учасниками системи; управління внутрішньо–фірмовими поточковими процесами з єдиного логістичного центру переважно на безтоварні основі; забезпечення сталості та надійності господарських зв'язків і поставок. Основним недоліком інтеграції на основі інтерналізації є створення великих вертикальних інтегрованих систем – так званого штовхального типу, що у підсумку може призвести до підвищення запасів у ланцюзі поставок, зниження якості поточкових процесів і рівня обслуговування.
3	Екстерналізація	Розподіл функцій виробничої діяльності між різними підприємствами з наступною синхронізацією їх діяльності за допомогою угод про партнерство (аутсорсинг). Найбільшою мірою такий шлях розвитку взаємин у ланцюзі поставок характерний для підприємств автомобільної промисловості, де більша частина комплектувальних виробляється на підприємствах аутсорсерах. Синергія результатів екстерналізації підсилюється в результаті мережевої інтеграції з партнерами в рамках корпоративних альянсів. Таку форму стратегічної інтеграції слід внести до витягувальних систем, які слабо структурованими.

Продовження таблиці 1.3

1	2	3
4	Створення так званих «Бренд–компаній»	Діяльність цих компаній полягає в розробленні продукту (послуги) і передачі всіх складових процесу «постачання – виробництво – збут» зовнішнім контрагентам: постачальникам і споживачам. Вивільнений капітал бренд–компанії направляють на розроблення нових продуктів. Така інтеграція в ланцюзі поставок відбувається на основі екстерналізації ключових компетенцій та віртуалізації діяльності контрагентів. Взаємодія контрагентів у даній сфері створює навколо бренд–компаній своєрідні мережі зовнішніх структур. Динамічна та гнучка взаємодія між суміжними мережами бренд–компаній приводить до створення метаринків, які характеризуються високою здатністю до швидкої інтеграції.

Джерело: складено автором на основі [40, с. 19]

На сьогоднішній день дуже швидко поширюються логістичні концепції, увагу звертають на дві основних: мережеву і виробничо – логістичну концепцію, їх використовують вітчизняні підприємства у формуванні ланцюгів поставок дотримуючись при цьому вимог інтегральної логістики. Ефективність транспортування продукції національних підприємств знаходиться в наявній залежності від сформованих ними логістичних ланцюгів [40, с. 11].

Найсуттєвішою перспективою розвитку в сфері ланцюгів постачання є інтеграція її учасників на основі моделей управління ризиками у ланцюгах поставок, що включають в себе інструменти ідентифікації, оцінювання і моніторингу ризиків, з метою збільшення ефективності використання певних ресурсів в усьому ланцюзі поставок [40, с. 20].

Важливою складовою взаємодії підприємств у ланцюгах постачання є можливість виробничих систем підприємств вдаватись до диверсифікації при мінімальних витратах динаміки розвитку. Для цього їм необхідно застосувати можливості стратегічного маркетингу логістики, запровадити концепції управління ланцюгами поставок, зокрема, маючи на меті визначення напрямів диверсифікації, що дозволять зберегти або оптимізувати існуючу логістичну інфраструктуру [40, с. 18].

Логістичний підхід до управління підприємством та транспортно-логістичними системами за останнє десятиліття дуже сильно змінився. Логістика та концепція управління ланцюгами поставок стали високорозвиненими інноваційними сферами індустрії, включаючи сферу виробництва та доставки продукції.

Це стало можливим завдяки появі та розвитку нових господарських стосунків, які виникли між виробниками, постачальниками та споживачами продукції за спільного управління процесами постачань ресурсів на базі вживання форм партнерської співпраці та новітніх інформаційних технологій [40, с. 20].

В залежності від кількості ланок розглядають три рівні складності ланцюгів поставок, а саме: прямий, розширений і максимальний, відобразимо їх у табл.1.4.

Таблиця 1.4

Структура ланцюгів поставок

Рівень складності ЛП	Вид ЛП	Структура ЛП
I	Прямий	Складається з фокусної (центральної) компанії (зазвичай – промислової або торговельної фірми), постачальника та покупця/споживача, які беруть участь у зовнішньому та/або внутрішньому потоці продукції, послуг, фінансів та/або інформації. Як правило, фокусна компанія визначає структуру ланцюга поставок і управління взаємовідносинами з контрагентами бізнесу.
II	Розширений	Включає додатково постачальників і споживачів другого рівня (постачальників постачальника та споживачів споживача).
III	Максимальний	Складається з фокусної компанії та всіх її контрагентів ліворуч (аж до постачальників сировини та природних ресурсів), що визначають ресурси фокусної компанії – на «вході» та мережі розподілу праворуч – аж до кінцевих (індивідуальних) споживачів, а також логістичних, індивідуальних та інших посередників.

Джерело: складено автором на основі [40,с.23]

Зазначимо, що сучасні масштаби партнерства викликані необхідністю в зниженнях ризиків у ході взаємодій ланцюгів поставок. Даний фактор є

передуючим і відіграє значущу роль у становленні і функціонуванні систем менеджменту безпечності ланцюгів поставок [40,с.21].

Головними характеристиками ланцюгів поставок є довжина, ширина і його потужність, розглянемо характеристику нижче:

– довжина ланцюгів поставок в першу чергу залежить від наявної кількості рівнів постачальників і споживачів, визначають в основному за кількістю посередників, згідно яких матеріали проходять від самого початку виробництва (добування) до місць призначення, або ж до кінцевого споживача.

– ширина ланцюга поставок – це певна кількість паралельних маршрутів згідно яких може переміщатись продукція.

– потужність ланцюга поставок – це максимальний обсяг матеріального потоку, який може пройти через ланцюг поставок лише за визначений проміжок часу. Загальна потужність ланцюга поставок зазначається однією із частин, що має найнижчу пропускну можливість, тобто найнижчою потужністю [40, с. 24].

Раціоналізація управління матеріальними і супровідними потоками в Україні в більшій мірі має залежність від належної організації ефективного функціонування ланцюгів поставок, що поєднують процеси виробництва і споживання.

Сучасний етап розвитку національної економіки може характеризуватись великим впливом на рівень конкурентоспроможності сформованих ланцюгів постачання. Це може обумовлювати актуальність дослідження проблем використання сучасних методологічних і методичних підходів, щодо проектування ланцюгів поставок.

Зазначимо, що існує два основних підходи до розгляду ланцюгів поставок (логістичної системи) у розрізі її структурних складових: об'єктна і процесна декомпозиція, яку зобразимо у табл.1.5.

**Підходи до розгляду ланцюга поставок (логістичної системи) у розрізі її
головних структурних складових**

Різновиди декомпозиції	Визначення	Поділ ЛП
Об'єктна	Є традиційним підходом до розкладання цілісної системи на структурні елементи. Передбачає розподіл ланцюга поставок (логістичної системи) на складові: підсистеми, ланки, елементи, канали, ланцюги тощо.	1) Логістична система – підсистема – елемент – ланка; 2) Логістична система – мережа – канал – ланка.
Процесна	Є підходом до ефективного управління ланцюгами поставок, коли ланцюг поставок (логістична система) досліджується та проектується у вигляді послідовності потоків і процесів.	1) Логістична система – функціональна галузь – логістична функція – логістична операція; 2) Ланцюг поставок – ключовий бізнес-процес – логістичний бізнес-процес – логістична функція – логістична операція.

Джерело: складено автором на основі [42]

Значну увагу важливо приділити отриманню синергічних ефектів в ланцюгах поставок завдяки інтеграції, кооперації і партнерству усіх ланок регіональної логістичної систем, наприклад виробничих або інфраструктурних підприємств, організацій і органів державної влади [43].

Зазначимо, що проектування ланцюгів поставок є процесом, що має входи і виходи і складається з певних операцій, функцій, що є регулярними, змістовно повторюваними і які обумовлюють процесного підходу [43, с. 29].

У даному розділі випускної кваліфікаційної роботи було розглянуто і проаналізовано нормативно – законодавчу базу, щодо безпечності і якості безалкогольних напоїв в Україна і ЄС, зазначимо, що кожному стандарту притаманні свої вимоги і критерії, щодо формування належної оцінки якості. Дуже важливим постає питання, щодо ознайомлення з вимогами стандартів, так як вони відразу можуть надати оціну згідно показників якості товару конкурентів і на міжнародній арені.

У даному розділі було представлено трактування поняття «ланцюг постачання» і надано визначення даного терміну за різними авторами. Наведено аналіз особливостей «ланцюгів постачання» і їх класифікацію. Також було визначено, що для розвитку логістичної системи підприємствам варто налагоджувати власні ланцюги постачання і розвивати їх.

РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРТИЗА ЯКОСТІ БЕЗАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ

2.1 Організація, об'єкт та методи дослідження

Зазначимо, що на першому етапі дослідження було ідентифіковано продукцію згідно її маркування, також було перевірено відповідність щодо маркування напоїв на відповідність НД підприємство і особливості ринку зобразимо у Додатках Б,В.

Проведений аналіз маркування зразків було проведено, порівнюючи фактично присутню на упаковці напоїв інформацію з переліком необхідної і обов'язкової інформації, при маркуванні товарів, згідно Закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів». Відповідно до чинного законодавства України всі харчові продукти, які реалізуються на території країни, повинні мати належне маркування на державній мові і містити доступну для споживача форму інформації про наступні показники:

- 1) загальну назву харчового продукту;
- 2) номінальну кількість харчового продукту у встановлених одиницях вимірювання (маси, об'єму і т.п.);
- 3) склад харчового продукту, якщо він виготовлений з декількох складових, з вказівкою переліку назв використаних в процесі виготовлення інших продуктів харчування, харчових добавок, фарбників, інших речовин або з'єднань;
- 4) енергетичну цінність (для харчових продуктів, що її мають);
- 5) дату виготовлення;
- 6) терміни придатності до вживання або дати закінчення терміну придатності до вживання;
- 7) умови зберігання;
- 8) відмітку нормативного документу для харчових продуктів вітчизняного виробництва;
- 9) найменування й адресу виробника і місце виготовлення;

- 10) умови використання (якщо такі передбачені);
- 11) відсоток сторонніх синтетичних (штучних) домішок;
- 12) застереження про вживання харчового продукту дітьми, якщо він не є дитячим годуванням, а підстави для такого застереження є;
- 13) іншу інформацію, передбачену діючими в Україні нормативними документами, дія яких розповсюджується на певний харчовий продукт.

З метою системного підходу до проведення досліджень було розроблено організаційну модель виконання досліджень.

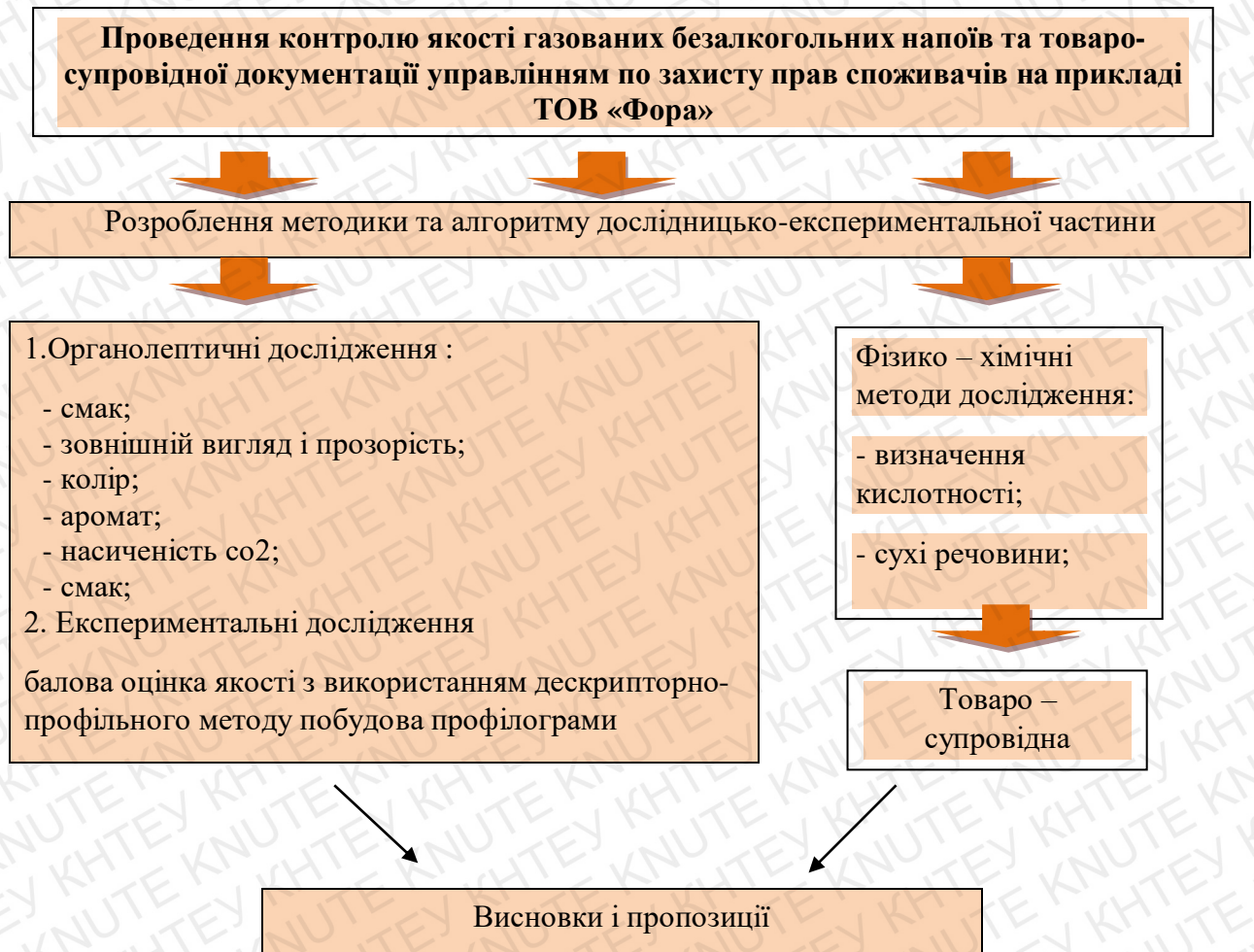

Рис.2.1. Організаційна модель виконання досліджень безалкогольних газованих напоїв (складено автором)

Об'єкти досліджень, продукція досліджуваного підприємства ТОВ «Фора» 5 зразків безалкогольних напоїв:

1.«Coca – cola»:

Виробник: ПП «Кока Кола Беверіджиз Україна Лімітед» – українська філія грецької компанії Coca-Cola Hellenic, що займається виробленням напоїв під брендами, що належать The Coca-Cola Company.

Філію відкрито у 1992 році. Перший завод відкрився у Львові 1994 року. У 1998 році запрацював завод поблизу селища Велика Димерка у Броварському районі, Київської області.

Енергетична цінність: 42 ккал/100 мл;

Харчова цінність: вуглеводи: 10,6 г/100 мл, білки: 0,1 г/100 мл.

2.«Fanta»:

Виробник: ПП «Кока Кола Беверіджиз Україна Лімітед» – українська філія грецької компанії Coca-Cola Hellenic, що займається виробленням напоїв під брендами, що належать The Coca-Cola Company.

Енергетична цінність: 48,0 ккал/100 мл;

Харчова цінність: вуглеводи 9,3 г/100мл, білки: 0,1 г/100 мл.

3.«Живчик»:

Виробник: марка безалкогольних соковмісних напоїв, що належить українській компанії «Оболонь». Вийшла на ринок у 1999 (за іншими даними у 2000) році. Напої марки «Живчик» містять від 3% до 10% соку. Енергетична цінність: 39 ккал/100 мл;

Харчова цінність: вуглеводи: 10 г/100 мл, білки: 0,1 г/100 мл.

4.«Seven – Up»:

Виробник: Dr Pepper Snapple Group відокремилася від фірми Cadbury Schweppes в 2008 році. В Україні 7UP поширюється фірмою PepsiCo.

Енергетична цінність: 35 ккал/100 мл;

Харчова цінність: вуглеводи: 7,6 г/100 мл, білки: 0,1 г/100 мл.

5.«Mirinda»:

Виробник: безпосередній розлив в Україні почався 2014 року, на виробничому комплексі PepsiCo у селі Мішково-Погорілове Миколаївської області. Mirinda в Україні випускається в упаковці 0,33, 0,5, 1 та 2 Найпопулярнішим смаком є апельсиновий.

Енергетична цінність: 41 ккал/100 мл;

Харчова цінність: вуглеводи: 5,6 г/100 мл, білки: 0,1 г/100 мл.

Предмет дослідження є :органолептичні показники якості; фізико-хімічні показники якості.

Органолептичні показники якості готового напою: зовнішній вигляд, прозорість, колір, аромат і смак – визначатимемо за ГОСТ 6687.5.

Допустимі відхилення по фізико-хімічних показниках безалкогольних напоїв повинні відповідати нормам ДСТУ 4069-2002.

Визначення масової долі сухих речовин в безалкогольних напоях проводитимемо ареометричним методом за ГОСТ 6687.2-90.

Дослідження фізико-хімічних показників якості.Вимірювання кислотності напою.

Визначення загальної кислотності проведемо за ГОСТ 6687.4.

Обладнання: бюретка 2 кл. 5 мл., колби 2 кл 100, 1000 мл., піпетка 2 кл. 25,10 мл., циліндр 2 кл. 100 мл. Проведення випробувань.

В 3 конічні колби з термостійкого скла за допомогою мірного циліндра наливаемо по 100 см³ дистильованої води і доводимо до кипіння.

Від середньої проби газованого напою, частково звільненого від вуглекислоти, відбираємо піпеткою по 10 см³ напою в кожную з колб з киплячою водою. Закривши колбу воронкою продовжуємо кип'ятити її вміст протягом 5 хв.

Після завершення кип'ятіння вміст колб швидко охолоджуємо (поміщаємо під проточну воду). В охолоджену рідину додаємо 4-5 капель спиртового розчину гідроокису натрію концентрацією 0,1 моль/дм³ і 4-5 капель спиртового розчину фенолфіолету концентрацією 10 г/ дм³.

Після титруємо розчин гідроокисом натрію, концентрацією 0,1 моль/ дм³, до зміни кольору розчину на рожевий.

Для точності вимірювань аналогічно досліджуємо вміст решти колб.

Обробку результатів здійснюємо за наступною формулою:

$$X = V * K * 10/A \quad (2.1)$$

V- об'єм розчину гідроокису натрію, використаного під час титрування. K- поправний коефіцієнт для розчину гідроокису натрію

A- об'єм взятого напою

Після проведення випробувань з усіма колбами, знаходимо коефіцієнт кислотності:

$$X = 1,95 * 0,999 * 10/10 = 1,94 \quad (2.2.)$$

Отже, згідно ГОСТ 66874 напої відповідають нормам.

Вимірювання жорсткості напою.

Обладнання: піпетки 10,25,50,100 мл.. бюретка 25 мл., колба 250-300 мл., капельник за ГОСТ 9876.

Проведення випробувань.

В колбу вносимо 100 мл., відфільтрованої напою, додатково вносимо 100 мл. дистильованої води. При цьому сумарний вміст іонів кальцію і магнію, у взятому об'ємі дистильованої води, не має перевищувати 0,5 мг/моль.

Після, додаємо 5 мл. буферного розчину, 5-7 капель індикатора, і одразу титруємо, при цьому розчин сильно збовтуємо, 0,05 Н розчином трилона Б до зміни забарвлення.

Для більш точних результатів, дану операцію повторюємо 3-4 рази.

Обробку результатів виконуємо за формулою:

$$X = W * 0,05 * K * 1000 / V$$

W- кількість розчину трилона Б використаного для титрування. K- поправочний коефіцієнт для розчину трилона Б

V- об'єм дистильованої води взятої для титрування.

$$X = 0,2 \%$$

Отже, згідно ГОСТ 4151 жорсткість напоїв відповідає нормам.

Колір безалкогольних напоїв визначають в чистому і сухому стакані об'ємом 250 см³.

Органолептичні показники безалкогольних газованих напоїв повинні відповідати вимогам і нормам, що встановлюються для кожного напою в

рецептурі. Власний аромат і смак безалкогольних газованих напоїв визначаються органолептично при температурі 10 – 14 °С.

Оцінюють відповідність аромату і смаку згідно вимог нормативно – технічної документації на готову продукцію, при цьому колір, смак і аромат повинен відповідати кольору і смаку і аромату початкової сировини.

Власне органолептичну оцінку якості безалкогольних газованих напоїв проведемо за 5 – бальною системою на певних показниках якості, зокрема таких як: прозорість, колір, смак і аромат, насиченість вуглекислим газом, зовнішній вигляд.

При проведенні експертизи проведемо профілювання показників якості, застосовуючи методи сенсорного аналізу із використанням профілювання якості. Після проведення досліджень отримані результати порівняємо їх з результатами контролю якості.

При проведенні експертизи використаємо дескрипторно – профільний метод, що полягає у тому, що для сенсорного аналізу використовують профілювання продукту із застосуванням бальної оцінки.

Для цього:

- 1.Оберемо дескриптори, тобто показники якості продукту, що найбільш суттєво характеризують органолептичні властивості.
- 2.Проведемо аналіз згідно 5 – бальної шкали;
- 3.Розробимо профіль кожного показника, ранжуючи його якість;
- 4.Проведемо оцінку досліджуваних зразків, у нашому випадку безалкогольних газованих напоїв.
- 5.Проведемо встановлення профілю продукту і розробляють при цьому шкалу рівня якості.

Враховуючи вищевикладено методику, надамо п'яти бальову систему, для проведення експертизи якості органолептичних показників, як основа було обрано такі показники: смак, зовнішній вигляд, колір, аромат, насиченість вуглекислим газом.Зобразимо оцінювальну шкалу рівня якості безалкогольних газованих напоїв ТОВ «Фора» у табл.2.1.

**Оцінювальна шкала рівня якості безалкогольних
газованих напоїв ТОВ «Фора»**

№	Оцінення рівня якості	Бали	Характеристика якості
1.	„Відмінно”	20 – 25	Досліджувана продукція відповідає усім встановленим органолептичним показникам стандарту. Досліджуваному зразку притаманна найкраща органолептична якість.
2.	„Добре”	15– 19	Напою властиві гарні органолептичні показники якості, досліджуваний зразок відповідає вимогам, присвоєно 2 сорт.
3.	„Задовільно”	10 – 14	Досліджуваному зразку притаманні задовільні органолептичні характеристики, що відповідають вимогам стандарту.
4.	„Нижче задовільного”	5–9	Досліджуваний зразок має неналежні органолептичні властивості.
5.	„Незадовільно”	0–4	Досліджуваний зразок не відповідає вимогам стандарту за показниками якості.

Джерело: складено автором

Оберемо 5 зразків, що реалізуються у досліджуваному підприємстві ТОВ «Фора» у табл.2.2.

Таблиця 2.2

Відібрані зразки досліджуваного підприємства ТОВ «Фора»

Характеристика зразка					
	1	2	3	4	5
Торгова марка	Coca – cola	Fanta	Живчик	Seven – Up	Mirinda
Об'єм	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Тара	пластик	пластик	пластик	пластик	пластик

Джерело: складено автором

Підсумовуючи, зазначимо, що організація і методологія, у проведенні експертизи безалкогольних газованих напоїв потребує значних зусиль, які вимагають дотримання всіх вимог і дотримання правил безпеки.

2.2 Результати експертизи якості безалкогольних напоїв

Тепер наведемо приклад проведення експертного аналізу безалкогольних газованих напоїв і проведемо оцінку їх якості. Зазначимо, що зовнішній вигляд безалкогольних газованих напоїв в пляшках і банках визначають візуально і проводять аналогію відповідності вимогам нормативно – технічної документації на готову продукцію.

При цьому проводять оцінку правильності наклеювання етикетки, аналізують наявність перекосів, деформацій, розривів, чистоту пляшок. Аналізують прозорість і наявність заявих включень в безалкогольних напоях в пляшках і банках, при цьому проглядають закупорені пляшки і банки на світлі перевертаючи їх.

Згідно наведених зразків проведемо експертизу безалкогольних газованих напоїв у табл.2.3.

Таблиця 2.3

Профілювання показників якості за 5–баловою шкалою безалкогольних газованих напоїв

Бальна оцінка	Характеристика дескрипторів	Номер зразка				
		1	2	3	4	5
<i>Смак</i>						
5	Характерний, відсутній сторонній смак	+	+			
4	Характерний, не достатньо виражений смак					
3	Характерний, слабо виражений смак			+		
2	Наявний сторонній присмак				+	+
1	Абсолютно неприємний смак, сторонній присмак					
<i>Зовнішній вигляд і прозорість</i>						
5	Абсолютно прозора рідина				+	
4	Прозора рідина			+		
3	Не достатньо прозора					
2	Непрозора рідина	+	+			+

1	Мутна рідина					
<i>Колір</i>						
5	Приємний, властивий назві згідно з сировинною основою	+	+	+		
4	Властивий назві згідно з сировинною основою				+	
3	Не достатньо властивий назві					+
2	Не властивий назві наповнювача					
1	Абсолютно не властивий назві					
<i>Аромат</i>						
5	Дужеприємний, виражений аромат		+			
4	Приємний, виражений аромат	+		+		
3	Не достатньо виражений аромат				+	+
2	Неприємний аромат					
1	Сторонній неприємний аромат					
<i>Насиченість CO₂</i>						
5	Повне насичення вуглекислою	+	+			
4	Достатнє насичення вуглекислою				+	+
3	Не зовсім повне насичення вуглекислою			+		
2	Слабке насичення вуглекислою					
1	Абсолютно відсутнє насичення CO ₂					

Джерело: складено автором

Тепер згідно наданого профілювання показників якості, зобразимо результативність проведеної експертизи безалкогольних газованих напоїв відповідно оцінювальній шкалі рівня якості, що відобразить стан вибраних зразків.

Результати:

1.Зразок торгової марки «Coca – Cola» – 21 бал – досліджувана продукція відповідає усім встановленим органолептичним показникам стандарту. Досліджуваному зразку притманна найкраща органолептична якість.

2.Зразок торгової марки «Fanta» – 22 бали – досліджувана продукція відповідає усім встановленим органолептичним показникам стандарту. Досліджуваному зразку притманна найкраща органолептична якість.

3.Зразок торгової марки «Живчик» – 19 балів – напою властиві гарні органолептичні показники якості, досліджуваний зразок відповідає вимогам, присвоєно 2 сорт.

4.Зразок торгової марки «Seven – Up» – 18 балів – напою властиві гарні органолептичні показники якості, досліджуваний зразок відповідає вимогам, присвоєно 2 сорт.

5.Зразок торгової марки «Mirinda» – 14 балів досліджуваному зразку притаманні задовільні органолептичні характеристики, що відповідають вимогам стандарту.

Тепер розглянемо фізико – хімічні показники дослідження якості безалкогольних газованих напоїв у табл.2.4.

Таблиця 2.4

Фізико-хімічні показники безалкогольних газованих напоїв, що реалізуються на ТОВ «Фора»

Найменування показника	Результат фізико – хімічних показників безалкогольних газованих напоїв ТОВ «Фора»				
	«Coca – Cola»	«Fanta»	«Живчик»	«Seven – Up»	«Mirinda»
Вміст сухої речовини Норма 5-6%	5,4	5,1	5,9	6	6,2
Кислотність в мл.1н.розчину луку на 100 см3 напою Норма 1,7-3,5%	1,9	1,9	2,5	1,6	1,5
Кількість розчиненої вуглекислоти Норма для першої категорії >40% для другої категорії >42%	40	48	41	45	44
Стійкість зберігання при температурі 20° С Норма від 7 до 11 днів	10	9	10	7	7

Джерело:складено автором

Згідно проведення аналізу фізико – хімічних показників безалкогольних газованих напоїв ТОВ «Фора» було встановлено, що зазначеним нормам показнику «вміст сухої речовини» не відповідає лише зразок №5 ТМ «Mirinda». Щодо показника кислотності, то всі зразки відповідають встановленим нормам. Щодо встановлених норм кількості розчиненої вуглекислоти слід зазначити, що досліджуваний зразок №1 ТМ «Coca – Cola» та №3 ТМ «Живчик» відносяться до першої категорії, всі інші зразки відносяться до другої категорії. Показник стійкості зберігання при температурі 20° С встановив для всіх досліджуваних зразків норму від 7 до 11 днів і було досліджено, що всі зразки відповідають даній нормі.

Підсумовуючи, слід зазначити, що на сьогоднішній час було встановлено тенденцію щодо ведення здорового способу життя, що позитивно вплинуло на динаміку продажу безалкогольних напоїв. Проте частка категорії безалкогольних газованих напоїв в сегменті безалкогольних напоїв почала знижуватись, адже споживач почав обирати вітамінізованні напої, соки, холодні чаї, виключаючи досліджувану категорію із списку бажаних через вміст ароматизаторів, хімічних речовин, цукрів, добавок. Було наведено приклад проведення експертного аналізу безалкогольних газованих напоїв і проведено приклад оцінки їх якості.

Адже, проблематику сучасного становища досліджуваного ринку становить – фальсифікована продукція. З допомогою проведення експертизи було визначено, що серед досліджених зразків, фальсифікованих товарів на полиці у ТОВ «Фора» немає. Лише зразок №5 ТМ «Mirinda» отримав задовільну оцінку тобто реалізувати таку продукцію можна.

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ ГАЗОВАНИХ НАПОЇВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ФОРА» ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ РОЗВИТКУ

3.1 Оцінювання системи функціонування ланцюгів постачання газованих напоїв на підприємстві ТОВ «Фора»

У логістичному ланцюзі ТОВ «Фора» виділяють такі головні ланки постачання газованих безалкогольних напоїв як:

- закупівля і постачання матеріалів, сировини;
- зберігання продукції та сировини;
- розподіл.

Кожна ланка логістичного ланцюга поєднує власні елементи, які в своїй сукупності утворюють матеріальну основу логістики ТОВ «Фора». До них належать:

- транспортні засоби та їх облаштування;
- складське господарство;
- засоби зв'язку й управління.

До логістичного ланцюга належить також нематеріальний елемент кадрового забезпечення, що складається з працівників, які виконують всі послідовні операції та забезпечують загальне управління системою [27, с.362].

Форма логістичного ланцюга залежить від кількості ланок і схем організації матеріальних потоків безалкогольних газованих напоїв. Тепер розглянемо основну складову, що впливає на функціонування логістичних ланцюгів постачання газованих напоїв – транспортування. Воно також відіграє важливу роль у формуванні логістичної діяльності підприємства ТОВ «Фора» в цілому.

Витрати на транспортування безалкогольних газованих напоїв, як правило, формують найбільш значну частину витрат і становлять від однієї

до двох третин бюджету логістики. Отже, транспорт відіграє значну роль у структурі логістичних витрат при керуванні ланцюгами поставок безалкогольних газованих напоїв на національному та міжнародному рівнях.

До основних завдань транспортного забезпечення ланцюгів постачань безалкогольних газованих напоїв на підприємстві ТОВ «Фора» відносять наступні показники, які розглянемо у табл. 3.1:

Таблиця 3.1

Завдання транспортного забезпечення ланцюгів постачань безалкогольних газованих напоїв ТОВ «Фора»

1. Вибір транспортно-технологічної схеми доставки; вибір перевізника (транспортно-експедиційного підприємства), який має відповідні тип та кількість транспортних засобів;
2. Узгодження транспортного процесу з роботою складу.
3. Розміщення вантажів усередині транспортного засобу
4. Маршрутизація перевезень і контроль руху вантажу в шляху.
5. Забезпечення схоронності вантажу під час переміщення.

Джерело: складено автором

Процес переміщення матеріальних потоків безалкогольних газованих напоїв у ланцюгах постачань неоднорідний та складається із сукупності тісно зв'язаних елементів на ТОВ «ФОРА»:

- часу проходження матеріального потоку по логістичному ланцюгу;
- кількості запасів на шляху просування матеріального потоку;
- транспортних витрат за рахунок оптимізації транспортних маршрутів, узгодження графіків перевезення і т. ін.;
- ручної праці, часу й витрат на вантажно-розвантажувальні операції та транспортно-складські роботи.

Перевезення автомобільним транспортом у ланцюзі постачань безалкогольних газованих напоїв змінюються за часом (від декількох хвилин до днів) та простором (від декількох кілометрів до тисяч кілометрів).

У процесі перевезення безалкогольних газованих напоїв окрім переміщення з вантажем здійснюються наступні логістичні операції на ТОВ «Фора»: консолідація, розукрупнення, видача одержувачеві тощо.

Консолідація – це збір і зберігання невеликих партій безалкогольних газованих напоїв від декількох відправників, для їх наступного переміщення.

Розукрупнення – це об'єднання невеликих партій вантажів.

Видача одержувачеві – це завершення логістичної операції.

Усе це обумовлює необхідність безперервного й ефективного управління транспортним потоком безалкогольних газованих напоїв, включаючи планування перевезень, їх раціоналізацію з виключенням зайвих пробігів, зустрічних і повторних перевезень.

При плануванні й організації процесу перевезення безалкогольних газованих напоїв в ланцюгах постачань на підприємстві ТОВ «Фора» важливу роль відіграє вибір рухомого складу та маршрутів руху транспорту.

Основними критеріями раціонального маршруту є час і собівартість доставки вантажу, а також надійність транспортування.

Вибір рухомого складу для перевезення залежить від обсягу вантажопотоку та виду вантажу.

Аналіз інформаційних джерел визначив наступні головні проблеми транспортного обслуговування в ланцюгах постачань ТОВ «Фора»:

- низька якість;
- значущий період попереднього терміну експлуатації транспорту;
- недостатня інформаційна підтримка перевезень;
- недовантаження рухомого складу;
- складність страхування вантажу і транспортних засобів;
- складності організації взаємодії декількох видів транспорту.

Сьогодні управління ланцюгами постачання містить комплекс різного роду поточкових і автоматизованих процесів, вдосконалює послуги доставки і збільшує операційну ефективність, зменшує складування запасів і забезпечує оптимізацію споживчого попиту, розширяє мережу і збільшує бізнес загалом.

Така сукупність процесів і завдань виправдана, бо логістичні управлінські рішення стають ключовими на рівні виходу будь-якого підприємства на міжнародний ринок. Правильно побудована логістична система неможлива без ґрунтовного вивчення потреб споживачів та їх очікувань.

Організаційна побудова логістичних ланцюгів безалкогольних газованих напоїв на підприємстві ТОВ «Фора» може бути різноманітною і залежить від факторів, які розглянемо на рис.3.1:

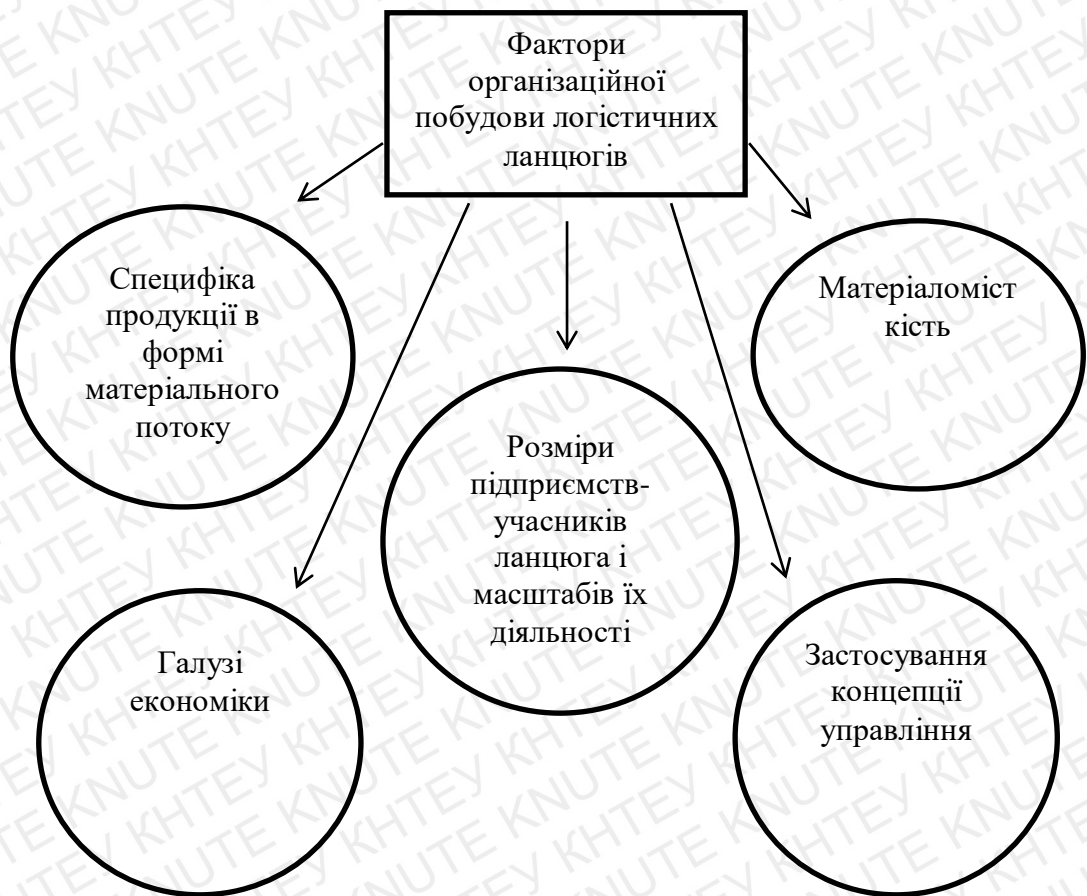

Рис.3.1. Фактори організаційної побудови логістичних ланцюгів безалкогольних газованих напоїв ТОВ «Фора»(складено автором)

Розглядаючи логістичний канал безалкогольних газованих напоїв у ланцюгах постачання ТОВ «Фора» зазначимо, що він являє собою шлях, який формується частково упорядкованою множиною юридичних і/або фізичних осіб (постачальників, виробника і посередників), які об'єднуються для досягнення спільної мети, і забезпечують доведення матеріального потоку від однієї системи до іншої та до кінцевого споживача і відіграє значну роль у організації належного логістичного функціонування підприємства.

Також значну роль відіграє, канал постачання, як частково упорядкована множина юридичних і/або фізичних осіб (постачальників

сировини, матеріалів, напівфабрикатів, комплектуючих), які забезпечують початкове створення матеріального потоку[42].

Канал товаропостачання є сукупністю юридичних або фізичних осіб. Це можуть бути гуртові, роздрібні посередники; транспортні чи експедиційні фірми. Вони забезпечують перевезення товару від виробника до клієнта.

Варто звернути увагу, що важливим є врахування часу, який витрачається на постачання безалкогольних газованих напоїв у ТОВ «Фора». Саме це врахування визначає скільки триватиме логістичний цикл. З логістичним циклом пов'язаний наступний компонент – логістичний центр – це одна юридична особа, яка виконує значну частину логістичних операцій (транспортування, збір на складі, упакування, комплектацію товарів) з основним місцем роботи на одному підприємстві (наприклад, транспортній фірмі) і наданням нових, раніше нехарактерних логістичних функцій.

Всі ці взаємопов'язані компоненти впливають на логістичні рішення підприємців логістики, змінюються ланцюги постачання через нестабільність навколишнього середовища, але створюються нові можливості у сфері послуг у діяльність ТОВ «Фора».

Постійний розвиток бізнесу сприяє перегляду усіх логістичних рішень у процесі управління ланцюгами. Найголовнішими залишаються: процес удосконалення логістичних операцій, можливість побачити товар для подальшого його аналізу, зменшення витрат, швидка реакція на зміни клієнтських запитів, удосконалення процесу прийняття нових стратегічних рішень.

Нижче розглянемо три ланки ланцюга постачання безалкогольних газованих напоїв ТОВ «Фора», які формують основні завдання для кожного підприємства і надамо їх характеристику у рис.3.2:

- вправність – кількість задоволених потреб споживачів;
- ефективність - належне використання ресурсів підприємства;
- гнучкість – зміни підприємства, що полягають у збільшенні кількості клієнтів, та покращенню їх інтересів.

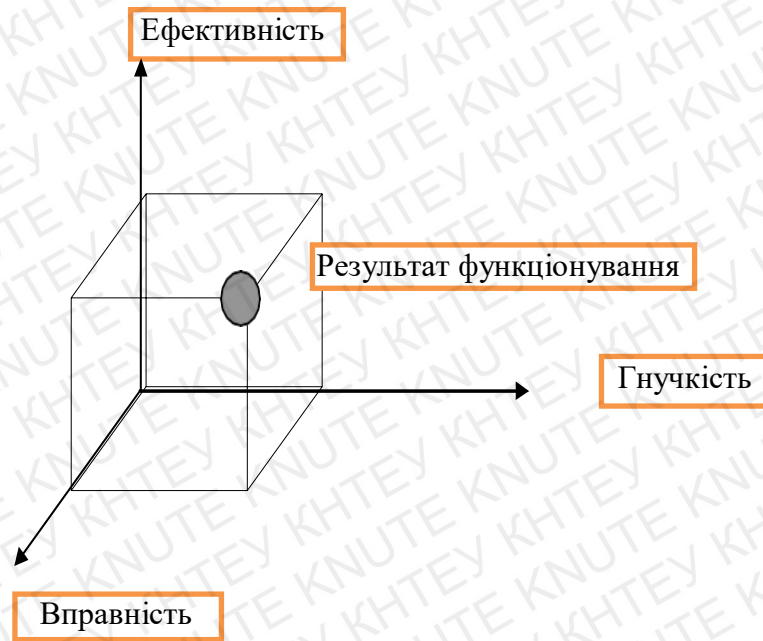

Рис. 3.2. 3Д модель оцінювання функціонування ланцюга постачання безалкогольних газованих напоїв ТОВ «Фора» (складено автором)

Враховуючи три аспекти рушійних сил ланцюга постачань, виокремимо наступні чинники, які впливають на функціонування всього ланцюга постачань безалкогольних газованих напоїв ТОВ «Фора»:

1. Якість – це високий рівень надання послуг, який передбачає широкий діапазон специфічних властивостей, тривалість співпраці, надійність у замовленні, естетику товару.
2. Умови постачань – чинники, які мають позитивну оцінку, кількість і термін постачання замовлення відповідають очікуванням клієнта.
3. Час циклу замовлення – час постачання вираховується з моменту прийняття замовлення від клієнта до моменту, коли вантаж прибуде до місця, визначеного клієнтом.
4. Втрати – найчастіше це зайві процедури і засоби, які не приносять прибутку в процесі задоволення потреб клієнтів.

Ці взаємозв'язки є основними положеннями моделі показників оцінювання функціонування у ланцюгу постачань безалкогольних газованих напоїв ТОВ «Фора», що зобразимо у рис.3.3.

Рис.3.3 Складові конкурентоспроможності сучасних систем переміщення безалкогольних газованих напоїв для впровадження у діяльність ТОВ «Фора»

Зобразимо структуру чинників, у рис.3.4, яка виявляє традиційні показники і вказує напрями вдосконалення, для можливого подальшого впровадження у ланцюгах постачання безалкогольних газованих напоїв на досліджуваному підприємстві ТОВ «Фора» і для ланцюгів поставок безалкогольних напоїв на вітчизняний ринок.

Рис. 3.4 Система показників сучасного оцінювання функціонування ланцюгів поставок безалкогольних газованих напоїв ТОВ «Фора»

Використовуючи правильну стратегію, можна перенести операційні аспекти процесів, які відбуваються в ньому на інші показники. Фінансові показники в цьому випадку мають типово стратегічний характер. Система оцінювання функціонування ланцюгів постачання безалкогольних газованих напоїв повинна охоплювати всі показники у діяльності ТОВ «Фора».

Для того, щоб логістичне управління постачань безалкогольних газованих напоїв мало позитивну оцінку та швидко розвивалося потрібно звернути увагу на чотири принципові елементи у роботі: задоволення клієнтів, якість виробництва товарів, час відправлення і отримання продукції, витрати і засоби, які використовуються під час надання послуги.

Якщо правильно удосконалити та покращити показники даних чинників, то система управління ланцюгами постачання забезпечить стабільне зростання кількості постачань, утвердить конкурентоспроможність, збільшить клієнтську базу, якість виробництва, можливість зростання технічних та інформаційних засобів на ТОВ «Фора».

Тепер розглянемо обсяги замовлень газованих безалкогольних напоїв за клієнтами досліджуваного підприємства ТОВ «Фора» у розрізі по роках 2017-2019 рр. у табл. 3.2.

Таблиця 3.2.

**Обсяг замовлень газованих безалкогольних напоїв у
постачальників ТОВ «Фора» за 2017-2019 рр.**

Період	Постачальник «Моршинська»				Постачальник «PepsiCo»				Постачальник «Sandora»			
	Обсяг постачання		Обсяг відвантаження		Обсяг постачання		Обсяг відвантаження		Обсяг постачання		Обсяг відвантаження	
Т	м3	Т	м3	Т	м3	Т	м3	Т	м3	Т	м3	
2017 рік	44.5	278.2	38.8	337.21	12.3	17	9.8	108.3	62,1	357	103,	571
		2				3.2		7	6	,74	24	,02
2018 рік	53.8	389.1	44.34	472.28	10.8	10	11.2	98.24	74,5	471	112,	672
		2				6.2			3	,18	71	,88
2019 рік	102.9	683.3	114.0	834.20	16.2	18	14.2	117.2	196,	111	174,	957
	2	3	8			3.2		5	22	5,4	08	,00
						3			3			

Джерело: складено автором.

Як бачимо у 2019 р. основними постачальниками на досліджуваному підприємстві ТОВ «Фора» були: підприємство «Моршинська», корпорація «PepsiCo», «Sandora», проведений аналіз у розрізі по роках свідчить про те, що найбільший обсяг постачання здійснив клієнт «Sandora», у 2019 році 196,22 тонн, відвантажив 174,08 тонн, так як у період 2017 – 2018 року по всім клієнтам були малі показники постачання і відвантаження, то постачальник «Sandota» є найвигіднішим для досліджуваного підприємства ТОВ «Фора».

Тепер проаналізуємо діяльність найвигіднішого постачальника за обсягами поставок у трьох конкурентів ТОВ «Фора» і зобразимо у табл. 3.3.

Таблиця 3.3.

Обсяг замовлень газованих безалкогольних напоїв у конкурентів ТОВ «Фора» за 2017-2019 рр.

Період	Конкурент «Auchan»				Конкурент «АТБ»				Конкурент «Фуршет»			
	Обсяг постачання Т м3		Обсяг відвантаження Т м3		Обсяг постачання Т м3		Обсяг відвантаження Т м3		Обсяг постачання Т м3		Обсяг відвантаження Т м3	
2017 рік	40.2	274.2	34.8	325.21	10.3	15	8.8	101.3	84,1	497	153,	654
		2				9.2		2	1	,54	21	,01
2018 рік	51.5	381.1	40.14	452.18	11.5	10	10.21	92.41	91,5	571	145,	882
		6				1.2			3	,18	71	,9
2019 рік	97.8	562.3	104.0	830.10	14.1	17	13.23	151.2	246,	181	194,	957
		1	8			3.1		1	22	1,2	08	,10
						6			3			

Джерело: складено автором

Отже, згідно даної таблиці можна побачити результативність діяльності конкурентів досліджуваного підприємства ТОВ «Фора» станом на досліджуваний період з 2017-2019 рік, було обрано найкращого постачальника даних підприємств і висвітлено результативність у таблиці 3.3. Зазначимо що конкурент «АТБ» і конкурент «Фуршет» дещо

поступається позиціями ТОВ «Фора», досліджуваному періоді показники їх діяльності були дещо меншими, проте конкурент «Auchan», займає лідируючу позицію, так як його обсяги замовлень у постачальників переважають над обсягами замовлень ТОВ «Фора», варто зазначити, що досліджуваному підприємству необхідно створити програми лояльності для своїх клієнтів, забезпечити їх належне обслуговування, для підтримання власної конкурентоспроможності.

3.2 Напрями удосконалення ланцюгів постачання на підприємстві ТОВ «Фора»

У даному розділі розробимо проект належного формування і вдосконалення ланцюгів поставок безалкогольних газованих напоїв досліджуваного підприємства ТОВ «Фора».

Змоделюємо структуру ланцюгів постачання та бізнес процесів поставок газованих безалкогольних напоїв у функціонуванні підприємства ТОВ «Фора» і зобразимо дану модель у рис. 3.5.

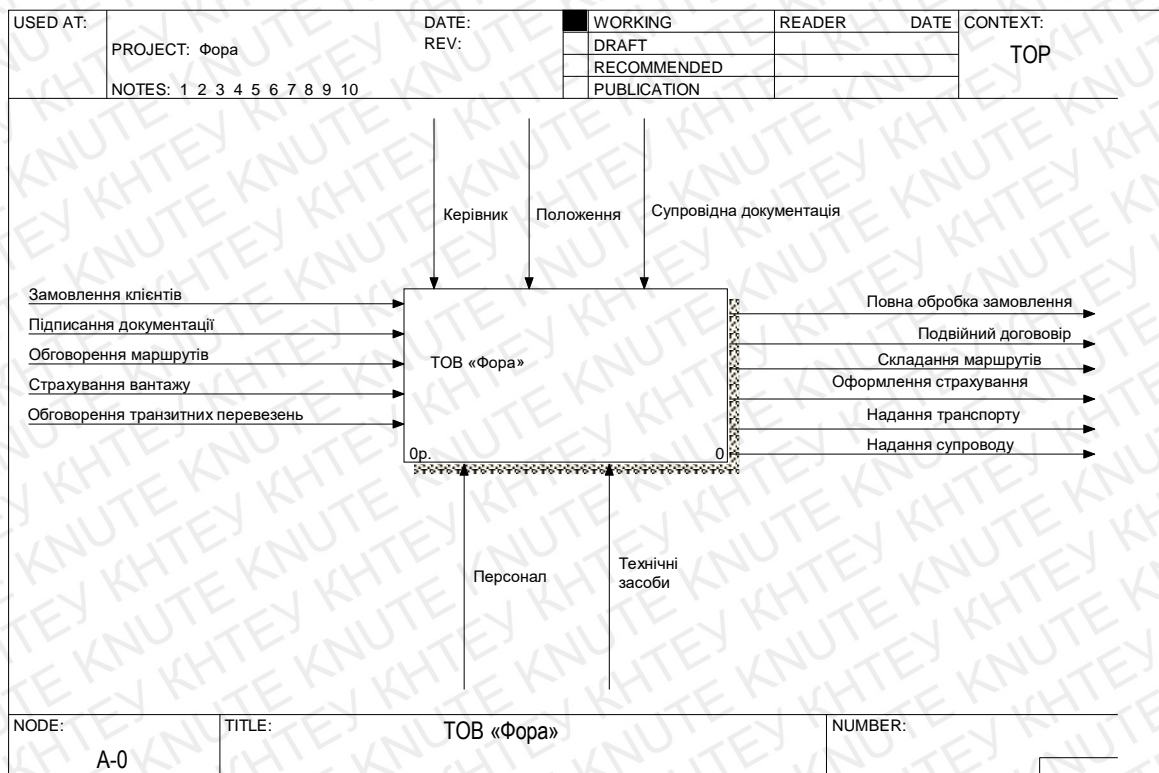

Рис. 3.5. Структура формування ланцюгів поставок безалкогольних газованих напоїв ТОВ «Фора»(складено автором)

Вище зазначені процеси обумовлюють обробку наявних запитів потенційних клієнтів досліджуваного підприємства, що у результаті допомагає надати найкращий сервіс і сформувати логістичний ланцюг постачання, що позитивно впливає на репутацію ТОВ «Фора»

Опишемо складові організації вдосконалення ланцюгів поставок безалкогольних газованих напоїв ТОВ «Фора» у рис. 3.6 представлена діаграма, що включає чотири функціональні блоки для формування ланцюгів поставок .

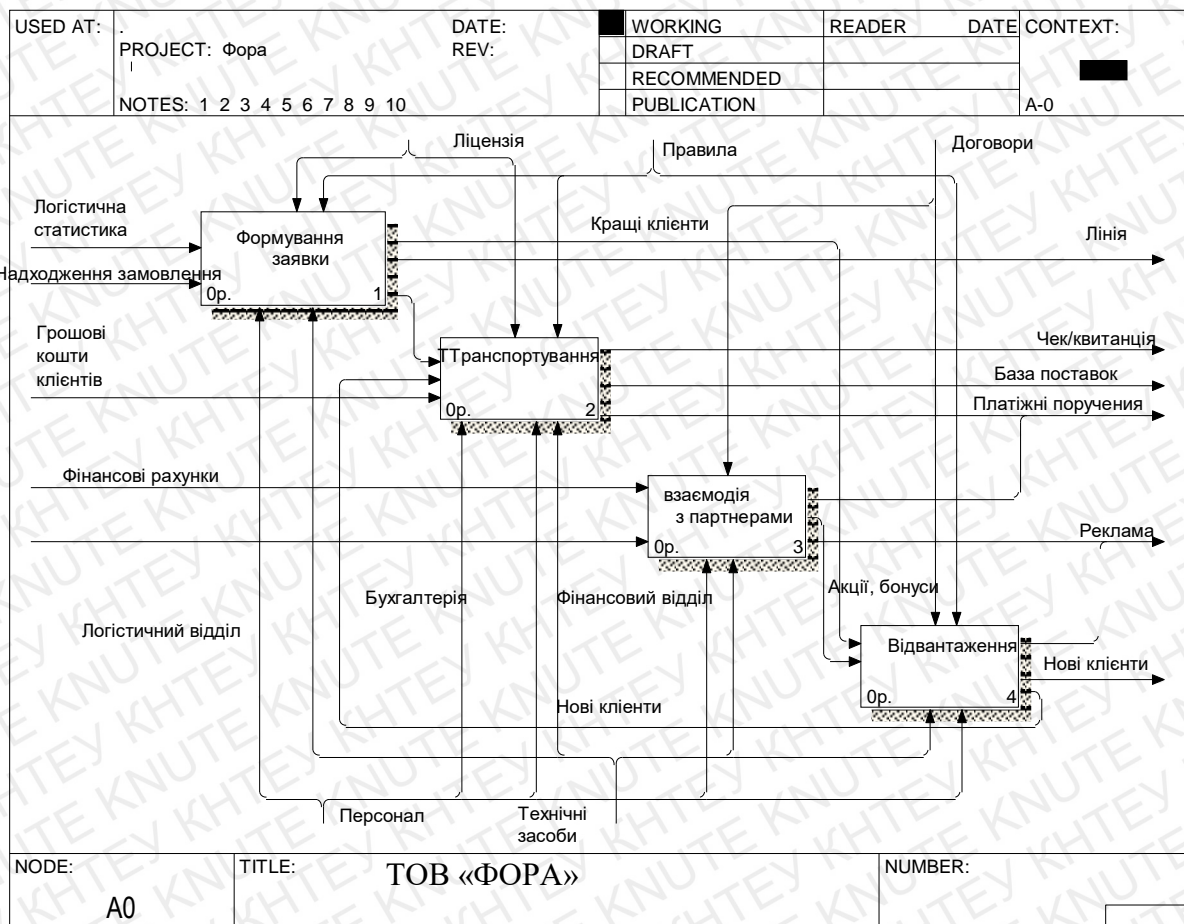

Рис.3.6. Чотири функціональні блока вдосконаленого формування ланцюгів поставок безалкогольних газованих напоїв ТОВ «Фора»(складено автором)

Тут представлено потоки (дуги), які пов'язують між собою функціональні блоки у здійсненні логістичних операцій і формуванні належного ланцюга поставок досліджуваного підприємства ТОВ «ФОРА», що полягають у взаємодії із замовниками та партнерами..

Нижче розглянемо модель як власне формують лінію логістичного обслуговування, яка включає в себе чотири функціональних блоки модель зображено у рис. 3.7.

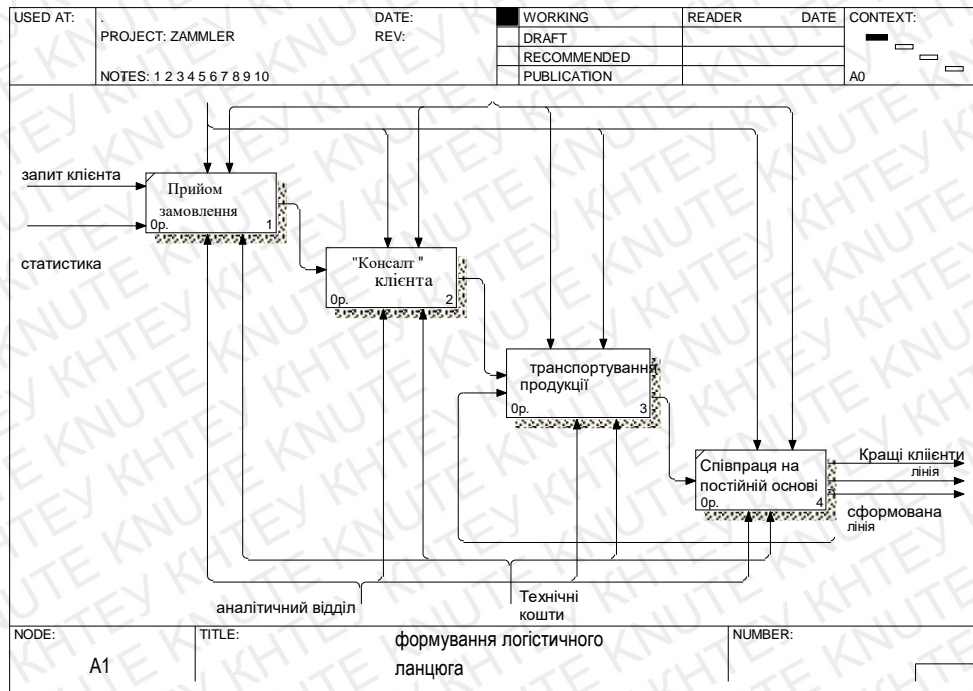

Рис.3.7. Модель формування вдосконаленого логістичного ланцюга постачання безалкогольних газованих напоїв ТОВ «Фора»(складено автором)

Як бачимо дана модель досить складна для аналізу, тому що все між собою взаємозадає і відіграє значущу роль у кожній ланці ТОВ «Фора» і потребує належного контролю, адже система може дати збій і необхідно буде залучити спеціалістів у найкоротші терміни.

Підсумовуючи, зазначимо що модель досліджуваного логістичного підприємства є досить складною і правильно розробленою, ТОВ «Фора» орієнтується на постійних замовників.

Після впроваджені моделі ланцюгів постачання безалкогольних газованих напоїв на ТОВ «Фора» варто впровадити модель належної системи оцінки обслуговування замовників, адже вони відіграють ключову роль у формуванні логістичної діяльності досліджуваного підприємства і важливо правильно організувати логістичне обслуговування, що залучить замовників до постійної співпраці і ТОВ «Фора» зможе отримувати

прибутковість від своєї діяльності на постійній основі, дану модель запропонуємо як вдосконалення логістичного обслуговування у рис.3.8.

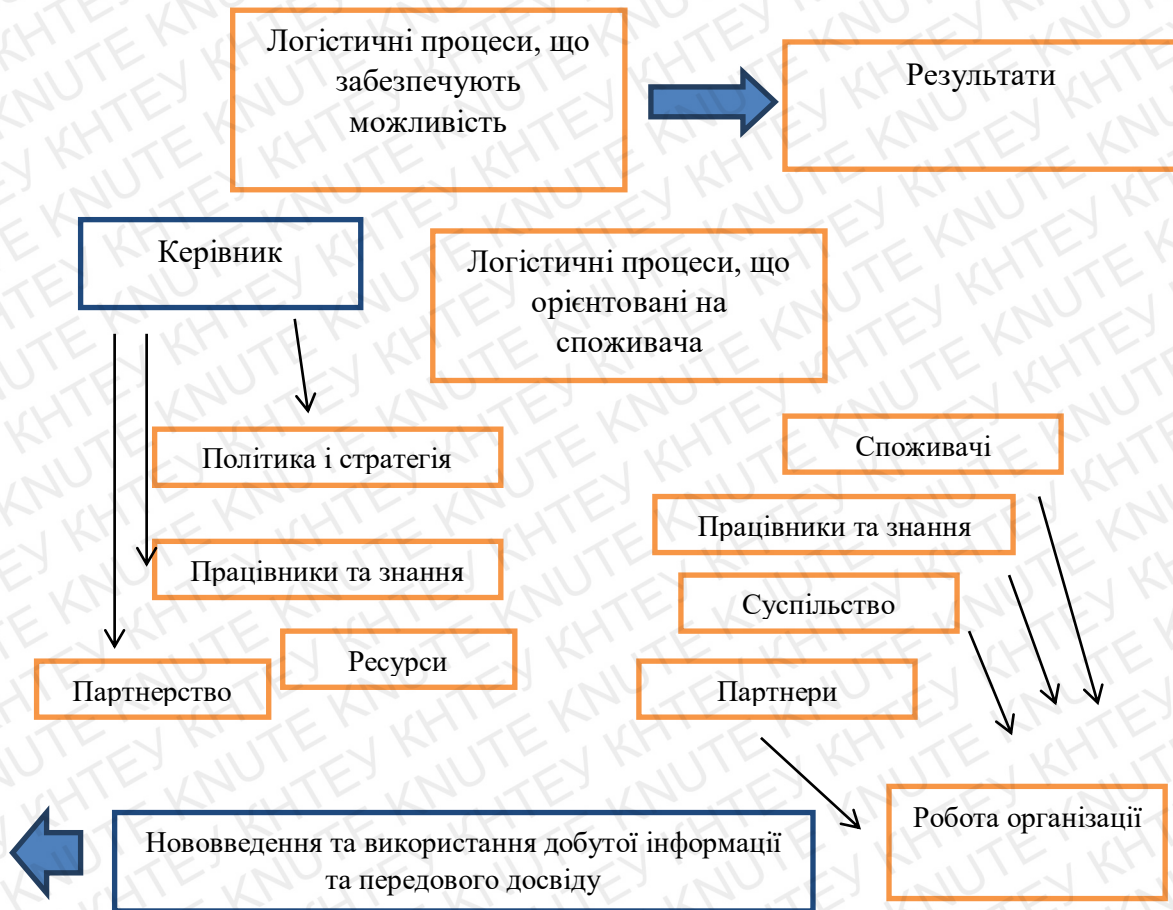

Рис. 3.8 Модель системи оцінки обслуговування ТОВ «Фора» в ланцюзі поставок безалкогольних газованих напоїв (складено автором)

Особливістю моделі є введення в зображенні стрілок, що відображають зв'язок між "можливостями" і "результатами" і присутній у всіх аспектах діяльності процес управління нововведеннями з використанням отриманої інформації та досвіду.

Одним з найважливіших елементів управління ризиками у логістичному ланцюзі постачання безалкогольних газованих напоїв ТОВ «Фора» є методи мінімізації ризиків, які допомагають підприємству мінімізувати останні з метою зменшення негативних наслідків від їх реалізації, а також уникнути цих ризиків. Для управління ризиками розвитку логістичної системи на ТОВ «Фора» необхідно також розробити заходи їх

мінімізації.

Для вдосконалення ланцюга постачання безалкогольних газованих напоїв на підприємстві ТОВ «Фора» запропонуємо впровадження інтегрованого вимірювання функціонування ланцюгів постачання.

Перед впровадженням необхідно розглянути рушійні сили сучасного ланцюга постачання безалкогольних газованих напоїв і надати приклади показників його функціонування у табл.3.4.

Таблиця 3.4

Рушійні сили сучасного ланцюга постачання і приклади показників його функціонування ТОВ «Фора»

Рушійні сили	Приклади показників
<p>- правильна організація логістичного процесу задоволення потреби клієнта</p> <p>– про операції, які задовольняють клієнта, почують і інші, він самостійно зробить рекламу того, що йому сподобається</p>	<p>– рівень лояльності клієнтів;</p> <p>– висока оцінка клієнтів в анкетах при дослідженні рівня задоволеності сферою послуг логістики;</p> <p>– доходи на одного клієнта (тобто прибутковість клієнта);</p> <p>– кількість реклами збільшиться ;</p> <p>– клієнт прагнитиме здійснити ще не одну покупку.</p>
<p>Продуктивність</p> <p>– правильне та активне управління засобами і часом, що дасть можливість досягнути збільшення рівня задоволення клієнта і гнучкості у наступних переговорах</p>	<p>- показники для аналізу витрат операційної діяльності і результатів</p> <p>– витрати продажу ;</p> <p>– збільшення прибутковості певних груп товарів;</p> <p>– бюджети витрат;</p> <p>– постійний оборот засобів ;</p> <p>– додана вартість на одного зайнятого.</p>
<p>Гнучкість</p> <p>– вміння системи активно реагувати на зміни у замовленні клієнтів</p> <p>– Зовнішній аспект, пов'язаний із задоволенням потреб клієнтів</p> <p>– Внутрішній аспект, пов'язаний із ефективним задоволенням потреб усіх клієнтів</p>	<p>– Збільшення кількості замовлення товару;</p> <p>- відсоток постачань, реалізованих вчасно;</p> <p>– оборотність запасів ;</p> <p>– відсоток постачань реалізованих згідно із замовленнями ;</p> <p>– зміна обсягу та асортименту при замовленнях ;</p> <p>– відсоток товарних груп, для яких застосовуються гнучкість проектування процесу виробництва.</p>

Джерело: складено автором

Якщо, враховувати конкурентоспроможність підприємства, можна виявити, що створюється певна гарантія забезпечення інтересів споживачів двох різних груп:

-ринкових клієнтів, що потребують товари і послуги;

-власників і акціонерів, що очікують належного фінансового результату для забезпечення своїх інтересів. Тому, задоволення потреб споживачів, продуктивність і гнучкість, на нашу думку є основними моментами операційної системи бізнесу і рушійною силою всього ланцюга постачань.

Обслуговування постачальника є одним з найважливіших елементів у розвитку бізнесу. У таких випадках саме гнучкість продавця, вміння йти на контакт, дослухатися до думки споживачів є єдиним правильним способом покращення обслуговування клієнта. Задоволення постачальника і гнучкість щодо його інтересів належать до сфери, що враховує продавець, а продуктивність роботи є відображенням ефективності цього процесу.

В табл. 3.5 наведено основні ризики розвитку логістичної системи, що впливають на постачання безалкогольних газованих напоїв та запропоновано заходи щодо їх мінімізації на підприємстві ТОВ «Фора», що можуть негативно вплинути на обслуговування клієнтів.

Таблиця 3.5

Заходи щодо мінімізації основних ризиків розвитку логістичної системи ТОВ «Фора»

Характер логістичних потоків	Фактор ризику	Заходи мінімізації
Вхідні потоки	Збої в постачанні	Матеріальна відповідальність постачальника за затримки, передбачені угодою між сторонами за порушення умов контракту, штрафи
	Проблеми з якістю сировини	Постійний лабораторний контроль якості сировини, штрафні санкції за недотримання домовленостей та стандартів якості
	Підвищення цін на сировину	Хеджування врахуванням в умовах контракту допустимих меж коливання ціни за період дії
	Непередбачуваний торговий бар'єр	Дослідження ринку, створення резервів для подолання непередбачуваних бар'єрів
	Зрив транспортування	Документальне затвердження термінів поставок та відповідальності за їх зриви

Внутрішні потоки	Поломка обладнання	Регулярна діагностика обладнання, вчасна заміна зношених частин, капітальний ремонт обладнання, гарантійне обслуговування
	Неполадки в ІТ-системі	Резервне копіювання та аварійне живлення на випадок неполадок з постачанням електроенергії, наявність системного адміністратора в штаті
	Непередбачувані обставини	Створення резервів на випадок виникнення непередбачуваних обставин
Вихідні потоки	Неочікувані коливання попиту	Створення запасів ГП для покриття коливань, моніторинг ринку та планування виробництва з врахуванням прогнозного попиту
	Нестача при інвентаризації	Проведення контролю, регулярний облік товаро-матеріальних цінностей, встановлення камер стеження, матеріальна відповідальність персоналу за нестачі
	Порушення поставок	Штрафи за порушення поставок посередниками, співпраця з перевіреними компаніями
	Зниження ринкових цін	Прогноз коливань цін, моніторинг ситуації на ринку, хеджування

Джерело: складено автором

Впроваджуючи ефективні інформаційні технології, можна мінімізувати негативний вплив на підприємство від реалізації логістичних ризиків, а в деяких випадках попередити їх реалізацію, що впливають на постачання безалкогольних газованих напоїв

У табл.3.6. проведемо розрахунок ефективності впровадження заходів, щодо мінімізації основних ризиків від впровадження у логістичну діяльність запропонованих шляхів вдосконалення, а також у сукупності системи сформованих для вдосконалення ланцюгів поставок безалкогольних газованих напоїв на досліджуваному підприємстві ТОВ «Фора».

Ефективність від впровадження заходів мінімізації основних логістичних ризиків у ланцюзі постачання безалкогольних газованих напоїв ТОВ «Фора»

Захід	Стаття витрат	Персонал, задіяний у виконанні завдань	Сума, тис. грн.
1	2	3	4
Вхідні логістичні потоки	Оплата праці	Директор зі стратегії	40
Внутрішні логістичні потоки	Оплата праці	Директор відділу логістики	100
Вихідні логістичні потоки	Оплата праці	Відповідальна особа з обслуговування клієнтів	90
Резервний фонд			20
		Всього	270

Джерело: розроблено автором

Отже, на запропоновану стратегію мінімізації логістичних ризиків на досліджуваному підприємстві ТОВ «Фора» необхідно 250 тис.грн.

В цілому властивості сучасного зовнішнього середовища – такі, як змінність, багатофакторність, інформатизація ставлять перед логістичною системою ТОВ «Фора» нові виклики.

Ефективне логістичне управління і формування належних ланцюгів постачання безалкогольних газованих напоїв допоможе досліджуваному підприємству ТОВ «Фора» утримувати конкурентну позицію на ринку, а разом із тим забезпечити власний імідж як надійного ритейлера.

Зазначимо, що успішне впровадження логістичного управління та перебудова ланцюгів постачання безалкогольних газованих напоїв сприятиме виявленню усіх наявних ринкових можливостей і удосконаленню системи прийняття рішень.

Встановлено, що більш якісне перевезення матеріальних потоків безалкогольних газованих напоїв досягається в раціонально інтегрованих логістичних ланцюгах постачань за рахунок ефекту синергії. Особливістю роботи транспорту в сучасному конкурентному середовищі є розширення спектра його діяльності й підвищення сервісного обслуговування користувача, від цього напряму залежить тісний взаємозв'язок між клієнтом і постачальником, який має важливе значення з погляду успіху фірми.

У даному розділі було вдосконалено безперебійний ланцюг постачання безалкогольних газованих напоїв у сфері логістичної діяльності досліджуваного підприємства ТОВ «Фора», також вдосконалено обслуговування постачальників для підприємства ТОВ «Фора» і зазначено, що воно повинно бути перспективним джерелом для отримання та зміцнення підприємством його конкурентних переваг.

Було впроваджено алгоритм вдосконалення діючих ланцюгів постачання безалкогольних газованих напоїв для досліджуваного підприємства і відображено бізнес-процеси, що відбуваються у логістичній діяльності підприємства, також було запропоновано методіку для впровадження у діяльність ТОВ «Фора», щодо покращення моделей ланцюгів постачання безалкогольних газованих напоїв і зазначено, що вона складається з 4 важливих етапів, які взаємодіють між собою.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Нами було розглянуто і проаналізовано нормативно – законодавчу базу, щодо безпечності і якості безалкогольних газованих напоїв в Україні і ЄС. Варто підкреслити, що кожному стандарту притаманні свої вимоги і критерії, щодо формування належної оцінки якості. Дуже важливим постає питання, щодо ознайомлення з вимогами стандартів, так як вони відразу можуть надати оцінку згідно показників якості товару конкурентів і на міжнародній арені.

Також у ході дослідження було відображено ключову роль транспортування безалкогольних газованих напоїв на підприємстві, а також визначено умови, щодо вдосконалення транспортування продукції на підприємстві, проаналізувавши при цьому поняття «ланцюг постачання» і надано визначення даного терміну за різними авторами. Змогли навести аналіз особливостей «ланцюгів постачання» і їх класифікацію. Також визначили, що для розвитку логістичної системи підприємствам варто налагоджувати власні ланцюги постачання і розвивати їх.

2. Нами було встановлено, що напої безалкогольні в Україні повинні бути виготовлені відповідно вимог ДСТУ 4069-2002 «Напої безалкогольні. Загальні технічні умови» за рецептурами і технологічними інструкціями з дотриманням санітарних норм і правил, затвердженими в установленому порядку.

3. Висвітливши проблему сучасного становища досліджуваного ринку, провели експертизу і встановили, що серед досліджених зразків, фальсифікованих товарів на полиці у ТОВ «Фора» немає. Лише зразок №5 ТМ «Mirinda» отримав задовільну оцінку тобто реалізувати таку продукцію можна. При цьому також дослідили організацію об'єкт і сформували методологію дослідження відібраних зразків безалкогольних газованих напоїв, що реалізуються на ТОВ «Фора», слід зазначити, що звернено також увагу на характеристику досліджуваних зразків і було проведено експертизу,

щодо їх якості і можливості подальшої реалізації на досліджуваному підприємстві.

4. Нами було визначено, що більш якісне перевезення матеріальних потоків досягається в раціонально інтегрованих логістичних ланцюгах постачань за рахунок ефекту синергії. Особливістю роботи транспорту в сучасному конкурентному середовищі є розширення спектра його діяльності й підвищення сервісного обслуговування користувача, від цього напряму залежить тісний взаємозв'язок між клієнтом і постачальником, який має важливе значення з погляду успіху фірми.

Пропозиції для підприємства ТОВ «Фора» заключаються у тому що:

- 1) Потрібно вдосконалити безперервний ланцюг постачання безалкогольних газованих напоїв у сфері логістичної діяльності досліджуваного підприємства ТОВ «Фора».
- 2) Забезпечити вдосконалення обслуговування постачальників для підприємства ТОВ «Фора» і зазначено, що воно повинно бути перспективним джерелом для отримання та зміцнення підприємством його конкурентних переваг.
- 3) Впровадити алгоритм вдосконалення діючих ланцюгів постачання безалкогольних газованих напоїв для досліджуваного підприємства.
- 4) Впровадити методіку щодо покращення моделей ланцюгів постачання безалкогольних газованих напоїв, що складається з 4 важливих етапів, які взаємодіють між собою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутрин А.Г. Вдосконалення управління процесом реалізації продукції підприємства на базі логістичної концепції / И.А. Баєв, А.Г. Бутрин, Л.Ш. Морозова // Вісник. – 2006. – № 1(72). – С. 130–136.
2. Войтович С.Я. Особливості застосування логістичного управління на підприємствах /С.Я. Войтович, О.О. Войтович // Логістика: теорія та практика. – 2011. – № 1. – С. 37–42.
3. Гаджинский А.М. Логістика: [підручник для вищих і середніх спеціальних навчальних закладів] /А.М. Гаджинський; 2 вид. – М.: Маркетинг, 1999. – 228 с.
4. Гайдабрус Н.В. Аналіз сервісу як складової логістичного забезпечення інноваційної діяльності підприємства / О.А. Біловодська, Н.В. Гайдабрус // Проблеми науки. – 2013. – № 2(146). – С. 37–44.
5. Григорак М.Ю., Карпунь О.В. Логістичне обслуговування: [навч. посіб.] / М.Ю. Григорак, О.В. Карпунь –К.: НАУ, 2007. – 160 с.
6. Сток Дж.Р. Стратегічне управління логістикою / Дж.Р. Сток, Д.М. Ламберт. – М.: Инф., 2015. – 830 с.
7. Мельникова К.В. Особливості відбору логістичних послуг споживачами / К.В. Мельникова // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика». – Харків, 2015. – С. 177–179.
8. Миротин Л.Б. Логістика: обслуговування споживачів і формування логістичних ланцюгів постачання: [підручник] / Л.Б. Миротин, І.Є. Ташбаєв, А.Г. Касенов. – М.: Инф., 2012. – 190 с.
9. Рославцев Д.М. Конспект лекцій з курсу «Логістична діяльність» / Д.М. Рославцев. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 117 с.
10. Сергеев В.И. Управління якістю логістичної діяльності / В.И. Сергійв // Логістика сьогодні. – 2013. – № 1. – С. 10–16.
11. Чухрай Н.І. Логістичне обслуговування: [підручник] / Н.І. Чухрай. –

Львів: Львівська політехніка, 2006. – 292 с.

12. Кунділовська Т. Значення сенсорних досліджень у маркетинговій політиці виробників харчових продуктів / Т. А. Кунділовська, Н. Ю. Семенова Н. Ю. // Вісник соціально–економічних досліджень № 40. – С. 72–79.

13. Онлайн – бібліотека. Основні характеристики встановлення якості безалкогольних напоїв, // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buklib.net/books/24196/>.

14. Напої безалкогольні. Загальні технічні умови: ДСТУ 4069:2002. – [Чинний від 01 лютого 2002]. – К.: Держспоживстандарт України, 2002. – 14 с. Національні стандарти України).

15. Онлайн – бібліотека. Безалкогольні напої газовані в споживчій тарі: класифікація, характеристика асортименту, вимоги до якості, дефекти, // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studopedya.ru/1-37032.html>.

16. Закон України «Про якість та безпеку харчових продуктів» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2809-15#Text>.

17. CIES (харчовий бізнес–форум) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.ciesnet.com/>.

18. Міжнародний стандарт, щодо безпечності і якості безалкогольних напоїв // BRC Food // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.brcgs.com/>.

19. Міжнародний стандарт, щодо безпечності і якості безалкогольних напоїв // BRC IoP // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.brcgs.com/>.

20. Міжнародний стандарт, щодо безпечності і якості безалкогольних напоїв // Dutch HACCP // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://blog.elpress.com/haccp-certification-is-coming-to-an-end-what-are-the-alternatives>.

21. Міжнародний стандарт, щодо безпечності і якості безалкогольних

напоїв //EFSIS Food// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://blog.ecratum.com/food-safety-for-small-enterprises-efsis-safe-legal-standard>.

22. Міжнародний стандарт, щодо безпечності і якості безалкогольних напоїв //EUREPGAP// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kalitebelgesi.com/ru/belgelendirme/urun-belgelendirme/eurepgar-belgelendirmesi>.

23. Міжнародний стандарт, щодо безпечності і якості безалкогольних напоїв //IFS// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ifs.com/ua/>.

24. Міжнародний стандарт, щодо безпечності і якості безалкогольних напоїв //ISO 9000:2000//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/ISO_9000.

25. Міжнародний стандарт, щодо безпечності і якості безалкогольних напоїв //ISO 22000//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://iso-management.com/wp-content/uploads/2018/09/ISO-22000-2018.pdf>.

26. Директива Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу 2009/54/ЄС от 18.06.2009// «Про експлуатацію і торгівлю природними мінеральними водами».

27. Директива Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу 2004/19/ЄС від 11.04.2004// «Про пластиковий матеріал і вироби, які призначені для контакту з харчовими продуктами».

28. Директива Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу 2004/19/ЄС від 11.04.2004// «Про маркування, презентацію та рекламу продуктів харчування».

29. Стандарт CODEX STAN 108– 1981(останні зміни 2011) //Стандарт кодексу для природних мінеральних вод» //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius/codex-texts/list-standards/ru/>

30. Lebensmittellexikon // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lebensmittellexikon.de/>.
31. CIES (харчовий бізнес–форум) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ciesnet.com/>
32. Global Food Safety Initiative (Глобальна ініціатива з безпечності продуктів харчування – GFSI) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.mygfsi.com/>.
33. Інтернет–портал аудиту // [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.ifs-certification.com/index.php/en/>.
34. Про затвердження Державних санітарних норм і правил для підприємств, що виробляють солод, пиво та безалкогольні напої (ДСанПіН 4.4.4.-152-2008) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1411-07#Text>.
35. Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0452-10#Text>.
36. ДСТУ 4855:2007 «Продукція безалкогольної промисловості. Методи визначення сухих речовин» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=72086.
37. ДСТУ 4856:2007 «Продукція безалкогольної промисловості. Правила приймання та методи відбирання проб» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=82558
38. ДСТУ 7099:2009 Продукція безалкогольної промисловості. Методи визначання органолептичних показників та об'єму продукції // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=71970.
39. ДСТУ 7100:2009 Продукція безалкогольної промисловості. Метод визначання стійкості // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=85197.

40. Колодізева Т. О. Управління ланцюгами поставок : навч. посіб. / Т. О. Колодізева ; Міністерство освіти і науки України, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 163 с.
41. Иванов Д. А. Управление цепями поставок / Д. А. Иванов. – СПб. : Изд. Политехн. ун-та, 2015. – 660 с.
42. Пруненко Д. О. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Управління ланцюгом постачань» / Д. О. Пруненко; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 140 с.
43. Шандарівська О. Є., Шевців Л. Ю. Комплексний аналіз ринку логістичних послуг в Україні. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 7 (181). С. 19.

ДОДАТКИ

**Міжнародний стандарт на продукти харчування – International Food
Standard (IFS)**

Підприємство ТОВ «Фора»

Ринок безалкогольних напоїв України

ПОКУПЦІ ВІДДАЮТЬ ПЕРЕВАГУ ГІПЕР- ТА СУПЕРМАРКЕТАМ ПР КУПІВЛІ БЕЗАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ

Продовольчі магазини продають менше безалкогольних напоїв в обсягах на 2,5%

